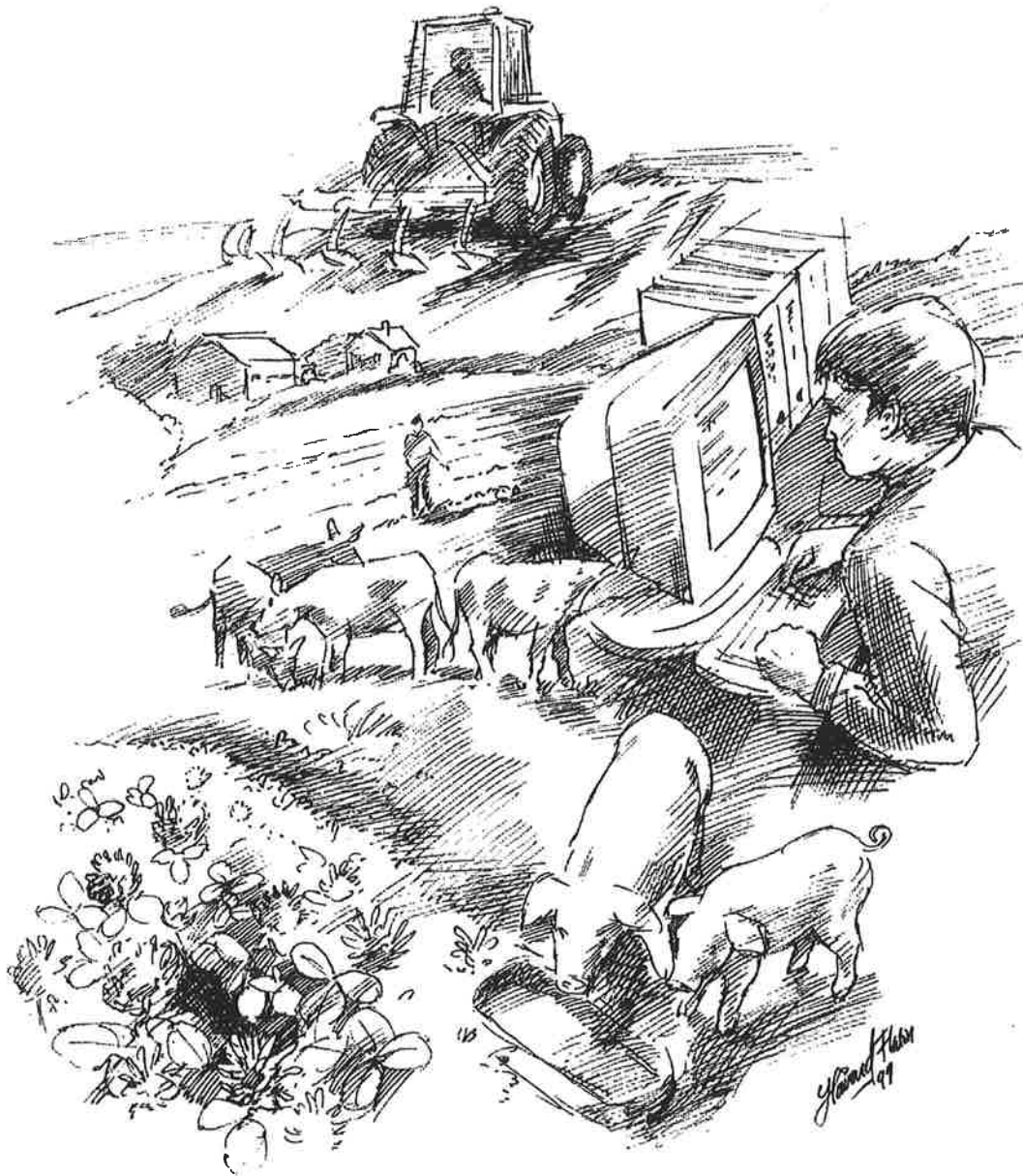

ORGANISERING AV ØKOLOGISK LANDBRUK

Anbefaling om ny organisering av økologisk landbruk i Norge



Innstilling fra
Arbeidsgruppen for organisering av økologisk landbruk
30. november 1999

ISBN 82-7687-080-5



"Dette vet vi: Jorden tilhører ikke mennesket. Mennesket tilhører jorden. Mennesket vevde ikke livet, vi er bare en tråd i veven. Alt vi gjør mot veven, gjør vi mot oss selv."
SEATTLE (Amerikansk indianerhøvding 1784-1866)

Til organisasjonene innenfor økologisk landbruk i Norge

Arbeidsgruppen som ble oppnevnt den 15. juni 1999 av Norsk Økologisk Landbrukslag (NØLL), ØkoProdusentane, Norsk Økologisk Urtelag (NØU), Biologisk-dynamisk Forening, Forsøksring i økologisk landbruk for indre østlandet (FØKO) og Økoprodusent Midt-Norge for å utrede organisering av økologisk landbruk i Norge, leverer med dette sin innstilling. Innstillingen er enstemmig.

Inderøy, 30. november 1999

Anders Vatn

Anders vatn
Leder

Arne Borgeraas
Arne Borgeraas
Nestleder

Ella Sandnes
Ella Sandnes

Einar Grimelid
Einar Grimelid

Trygve Sund
Trygve Sund

Kurt Atle Hansen
Kurt Atle Hansen

Øystein Sogn
Sekretær

Innholdsfortegnelse

KAPITTEL 1: ARBEIDSGRUPPENS OPPNEVNING, MANDAT OG ARBEID	15
1.1 INNLEDNING	15
1.2 OPPNEVNING, MANDAT OG ARBEID	15
1.3 DISPOSISJON	17
KAPITTEL 2: SAMMENDRAG.....	19
KAPITTEL 3: ØKOLOGISK LANDBRUK: FORTID, NÅTID OG FRAMTID	21
3.1 ORGANISERING AV ØKOLOGISK LANDBRUK I NORGE.....	21
3.1.1 <i>Biologisk-dynamisk Forening</i>	21
3.1.2 <i>Norsk Økologisk Landbrukslag</i>	22
3.1.3 <i>Økologiske Forsøksringer og Avdelinger</i>	22
3.1.4 <i>ØkoProdusentane</i>	23
3.1.5 <i>Norsk Økologisk Urtelag</i>	24
3.1.6 <i>Økoprodusent Midt-Norge</i>	25
3.1.7 <i>Spørsmål om reorganisering er ikke nytt</i>	25
3.2 BESKRIVELSE AV NÅTIDSSITUASJONEN.....	26
3.3 HVORFOR TRENGER MAN EN NY ORGANISASJON?	27
3.4 BESKRIVELSE AV FRAMTIDIG ORGANISERING	28
KAPITTEL 4: NY LANDSORGANISASJON INNENFOR NORSK ØKOLOGISK LANDBRUK.....	31
4.1 ORGANISASJONENS MÅL.....	31
4.2 MODELL FOR EN NY ØKO-LANDSORGANISASJON	32
4.2.1 <i>Om organisasjonens virkefelt</i>	33
4.2.2 <i>Om organisasjonens oppbygning</i>	34
4.3 MEDLEMSKAP.....	35
4.4 STYRE.....	36
4.4.1 <i>Styrets leder</i>	36
4.5 DAGLIG LEDER/GENERALSEKRETÆR.....	37
4.6 ADMINISTRASJON, AVDELINGER OG ARBEIDSOPPGAVER	37
4.7 AVDELINGER OG BRANSJER I ORGANISASJONEN	37
4.7.1 <i>Tillitsvalgte faggrupper</i>	39
4.8 HANDLINGSROM OG ARBEIDSNIVÅ	39
4.8.1 <i>Nivå I</i>	39
4.8.2 <i>Nivå II</i>	40
4.9 TILSLUTTEDE ORGANISASJONER OG FORHOLDET TIL DEM	41
4.9.1 <i>Biologisk-dynamisk Forening</i>	41

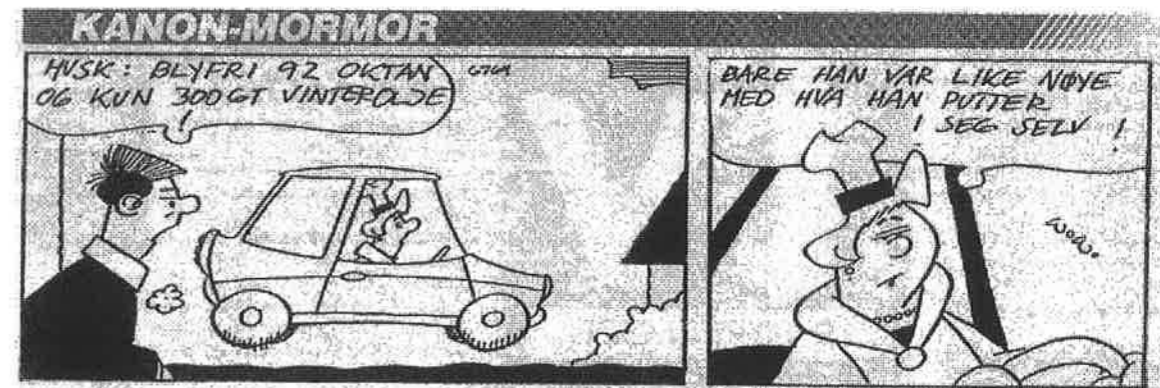
4.9.2 Økologiske Forsøksringer og Avdelinger	41
4.9.3 Andre organisasjoner innenfor økologisk landbruk	41
4.10 MERKEFORVALTNING MED MATVAREMERKET: NORSK ØKOMAT	42
4.11 FINANSIERING OG ØKONOMISK GRUNNLAG FOR ORGANISASJONEN	42
4.12 REGIONALE OG LOKALE NIVÅ I ORGANISASJONEN	45
4.13 PERSONALPOLITIKK I FORHOLD TIL EKSISTERENDE ORGANISASJONER OG NYE BEHOV	46
4.14 LOKALISERING	48
4.15 MEDLEMSAVIS OG FAGBLAD	48
4.16 VEDTEKTER FOR DEN NYE LANDSORGANISASJONEN	49
KAPITTEL 5: IVERKSETTING AV DEN NYE ORGANISASJONEN	53
5.1 PRESENTASJON OVERFOR ORGANISASJONENE	53
5.2 OPPFØLGING AV INNSTILLINGEN	54

Forord

Til medlemmene i de økologiske organisasjonene og andre med interesse for utviklingen av økologisk landbruk i Norge

"Din mat er din medisin" (Hippokrates 460-377 f. kr.)

Mat må vi ha - helst hver dag. Likevel ser vi overalt i verden at de som produserer mat gjerne kommer langt ut i rekken når samfunnets sosiale og økonomiske goder skal fordeles. Maten er grunnlaget for vår eksistens, og det er klare bevis for at det er sammenheng mellom helse, livskvalitet og kosthold. Likevel er vi moderne mennesker lite opptatt av maten vi spiser, og lite villige til å betale det det koster å sikre oss optimal matvarekvalitet.



Dette tilsier at alle matprodusenter har store utfordringer når det gjelder å bedre den sosiale og økonomiske "uttellingen" for egen verdiskaping.

Landbruket er i endring. Ny teknologi og økt ressurstilgang øker produktiviteten. Samtidig blir gårdsbrukene større og utøverne færre. Det er et nødvendig resultat av utviklingen, men vi ser at effektivisering i produktivitet og bruksstruktur ikke løser alle de utfordringer landbruket står ovenfor. Norge har fra istiden og fram til oljealderen vært et relativt fattig land med trange kår, noe mattradisjonene våre bærer preg av med "matauke" og "det daglige brød". Matforsyningsbehovet i etterkrigstiden har vært ivaretatt med planstyrt landbrukspolitikk hvor kilo og liter har vært klare mål, og standardprodukter har vært kundens tilbud. "Bulk og pallesalg" av maten har redusert betalingsviljen og vi bruker i dag kun 13 % av vår kjøpekraft

på mat.

Samfunnet er også i endring. Norge er blitt et rikt land. Planøkonomien er byttet ut med markedsøkonomi, og landbruket er i ferd med å våkne til en hverdag hvor forbrukeren skal ha både rask ferdigmat og gourmet-mat med "opplevelsesverdi" samtidig! En konkurranseutsatt næringsmiddelindustri skal ha billigere råvarer og samfunnet stiller strengere krav til hvordan vi produserer maten. Markedssituasjonen, WTO, og kostnadsnivået på våre innsatsfaktorer gir grunn til bekymring.

Spørsmål omkring miljø, ressursbruk, etikk og helse vil bli enda mer aktualisert i tiden framover. Både samfunns- og næringspolitiske interesser vil i så henseende gi føringer for framtidig utvikling av norsk landbruk. Norsk landbruk er i utgangspunktet heldig stilt i forhold til disse utfordringene, med de naturgitte forutsetningene som ligger i klima og topografi. Dette kunne være et argument for at vi "ikke trenger" økologisk landbruk i Norge, men i virkeligheten er det det motsatte. Vi trenger det økologiske landbruket for å synliggjøre de kvaliteter norsk landbruk kan profilere seg med for å overleve i en framtidig økt internasjonal konkurranse.

For landbruket må det være riktig å være i forkant av det som skjer rundt oss. At økologisk landbruk kan understreke landbrukets positive samfunnsverdier, isteden for å bli brukt som forsvar mot samfunnskritikk (miljøbelastning og matvarekatastrofer), er ikke et dårlig utgangspunkt - verken for det konvensjonelle eller det økologiske landbruket.

Økologisk landbruk har en rekke iboende kvaliteter med helhetstenkning som omfatter de økologiske, økonomiske og sosiale sidene ved landbruksproduksjonen, både i lokalt og globalt perspektiv. Disse kvalitetene kan gjerne gjøres til gode virkemidler for at norsk landbruk skal svare på noen av de utfordringene storsamfunnet gir om hvordan mat helst skal produseres. Økologisk landbruk må selv være den som synliggjør sitt klare fortrinn som svar på mange av landbrukets behov, samt samfunnets og forbrukernes krav i forhold til norsk jordbruk og dets produkter.

Budskapet må ha innhold, og innholdet må ha troverdighet og en avsender som har tillit både blant egne medlemmer og hos andre aktører. For å oppnå dette og for å signalisere tro på egen verdi er det riktig at vi og våre økologiske organisasjoner formidler:

"Hva kan vi gjøre for dere?" isteden for "nå må dere gjøre dette for oss!"

Det er mye økologisk landbruk kan gjøre for landbruksnæringen, markedet og forbrukerne. De fleste forbrukere ønsker valgfrihet, og uttrykker gjennom sine valg både egne verdier, hvordan en ønsker at de varer en trenger blir til (jf. miljøbevissthet og forbruksartikler m/svanemerket). Valgmulighet er kommunikasjonsmulighet, og økologiske matvarer kan bidra til å sikre kommunikasjon mellom matprodusent og forbruker - noe begge parter kan tjene på. Budskapet må da fremmes slik at det blir oppfattet som et positivt virkemiddel for de som skal produsere mat, og oppleves som et godt alternativ for de som skal kjøpe denne maten.

Mye tyder på at en med dagens organisering innenfor økologisk landbruk ikke i tilstrekkelig grad klarer å engasjere og profilere økologisk landbruk på en slik måte at vi kan forvente at økologisk landbruk i Norge innen kort tid vil oppnå tilsvarende omfang som det vi registrerer i våre naboland. Engasjementet ute i øko-miljøet og samfunns- og næringspolitiske signaler

og behov tilsier imidlertid at mulighetene er der. Utfordringene er fortsatt mange, men de grunnleggende gode verdier økologisk landbruk målbærer er en god rettesnor. Det beste hjelpemiddelet for å sikre suksess er utvilsomt en sterk og samlende organisasjon som samordner kreftene.

Økologisk landbruk utøves først og fremst lokalt hos den enkelte produsent. Som individer og grupper representerer vi det økologiske mangfoldet og tyngden av de faglige miljøene. Økologiske produsenter og andre som deler våre interesser og mål er en gruppe med høyt kunnskapsnivå og stor arbeidslyst - vi trenger en sterk organisasjon som kan ta opp i seg all den kunnskap og vilje som de enkelte sitter inne med.

De økologiske organisasjonene og deres medlemmer står foran en viktig beslutning om hvordan økologisk landbruk kan organisere seg best mulig. Målet er å skaffe alle som arbeider for økologisk landbruk et godt redskap for å møte de utfordringene vi vet kommer også i det neste årtusen. Fram mot årsmøtet i de ulike organisasjonene anbefaler arbeidsgruppen at hver enkelt tar seg tid til å gå gjennom dette organisasjonsforslaget, diskuterer det med kollegaer og signaliser sine synspunkter.

Arbeidsgruppen er glad for å kunne presentere en innstilling som alle parter står samlet bak. Innstillingen er en anbefaling til de organisasjoner som har gitt gruppen sitt mandat. Arbeidsgruppen føler seg trygg på at de anbefalinger som er gitt kan bidra til at de ulike økologiske organisasjonene finner en effektiv og representativ uttrykksform med en organisasjonsstruktur som gagnar økologisk landbruk i Norge.

Til slutt en takk til NORSØK og Øystein Sogn for fremragende sekretær og koordineringsrolle, til Landbruksdepartementet for økonomisk bistand, til Erik Evenrud for en interessant tur til Danmark og Økologiens Hus der og til Dag Henning Reksnes og Burson-Marsteller a/s for verdifull konsulentbistand.

For arbeidsgruppen
Anders Vatn

Kapittel 1

Arbeidsgruppens oppnevning, mandat og arbeid

1.1 Innledning

Økologisk landbruk har blitt en viktig del av det moderne norske landbruket. Som produksjonsform og leverandør av miljøgoder, matvarer og samfunnsverdier framstår økologisk landbruk nå som en spydspiss i utviklingen av det norske landbruket. En viktig forutsetning for at denne rollen skal kunne utvikles og videreføres er at det økologiske landbruket blir organisert på en god måte.

Arbeidsgruppen leverer her en innstilling som prøver å gi en beskrivelse av dagens organisering av økologisk landbruk og en analyse av hvilke utfordringer en står overfor, både når det gjelder arbeidsoppgaver innenfor denne delen av landbruket og organiseringen av det. Valg av framtidig organisasjonsform for det økologiske landbruket i Norge henger nøye sammen med mulighetene det har til å håndtere utfordringene en står overfor. Innstillingen prøver derfor å gi best mulig svar på hvordan det norske økologiske landbruk bør organiseres i framtiden.

I denne innstillingen som er enstemmig, foreslås det å etablere en ny landsorganisasjon for økologisk landbruk i Norge. Det foreslås at det blir en medlemsorganisasjonen som har regionkontorer som dekker hele landet, og at den tar over arbeidsoppgaver til noen av dagens organisasjoner innenfor økologisk landbruk noe som samtidig forutsetter at disse legges ned. Det foreslås videre et nært samarbeid med andre organisasjoner innenfor økologisk landbruk, med muligheter for sammenslutninger senere. I sum foreslås det at økologisk landbruk må inngå i nært samarbeid med andre aktører innenfor økologisk landbruk på nasjonalt, så vel som på lokalt nivå.

1.2 Oppnevning, mandat og arbeid

På bakgrunn av de behov som er omtalt ovenfor, tok Økoprodusent Midt-Norge (en av de

nyere frittstående regionale organisasjonene) initiativet til et møte mellom de ulike organisasjonene innenfor økologisk landbruk i Stjørdal den 15. juni 1999. Bakgrunnen var et ønske om å få en avklaring mellom de landsdekkende organisasjonene om det kunne opprettes en sentral enhet som kunne fungere som forbindelse for flere regionale lag. Resultatet av dette møtet ble at organisasjonene opprettet en arbeidsgruppe på seks representanter og en sekretær. De ble gitt mandat til å evaluere eksisterende organisasjonsstruktur og foreslå en bedre måte å organisere det økologiske landbruksmiljøet på.

Representanter i arbeidsgruppen er:

Styreformann Anders Vatn, Økoprodusent Midt-Norge, (Vatn representerer også de regionale lagene: Økolaget Sunnmøre og Økoprodusent Østfold).
 Leder Arne Borgeraas, Arbeidsutvalget for de Økologiske Forsøksringene
 Styreformann Einar Grimelid, Norsk Økologisk Landbrukslag (NØLL)
 Styreformann Kurt Atle Hansen, ØkoProdusentane
 Leder Ella Sandnes, Norsk Økologisk Urtelag (NØU)
 Trygve Sund, Biologisk-dynamisk Forening

Arbeidsgruppen hadde sitt første møte den 26. juli 1999. På dette møtet, ble Anders Vatn valgt til leder, og Arne Borgeraas valgt til nestleder. Valgene var enstemmige. Arbeidsgruppen konkluderer i denne innstillingen datert den 30. november 1999.

Sekretariatet for arbeidsgruppen ble lagt til Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK).
 Ansvarlig: Øystein Sogn

Under arbeidets gang ble det leid inn konsulent fra konsulentbyrået: Burson-Marsteller a/s. Direktør Dag Henning Reksnes fra dette byrået har bidratt med analyse, merknader og til å trekke opp konklusjoner.

Arbeidsgruppen ble gitt følgende mandat:

1. Arbeidsgruppen konstituerer seg selv på det første møtet.
2. Innen 1. desember skal arbeidsgruppen komme fram til ett eller flere forslag til gode organisasjonsmuligheter for det økologiske miljøet. Det skal tas utgangspunkt i det arbeidet som er gjort tidligere.
3. Forslaget kan være en helt ny organisasjon eller ny organisering av alle organisasjonene.
4. Arbeidsgruppen skal komme med forslag til forbrukeren sin rolle i den nye modellen. Det skal tas stilling til medlemskaps- og kontingentforhold mellom forbruker og produsent.
5. Det skal tas stilling til organisasjonen/organiseringen med hensyn til lokale, regionale og sentrale ledd.
6. Det skal tas stilling til bransje og gruppeinteresser knyttet opp mot organisasjon/organisering.
7. Det skal tas stilling til mulig utvidelse av organisasjonen/organiseringen i et "tverrfaglig handlingsrom" for økologisk landbruk med andre landbruksorganisasjoner og med markedsaktører.
8. Det skal tas stilling til ansvarsfordeling. Hvem skal ha hvilke oppgaver?
9. Det skal tas stilling til lokalisering av et sentralt ledd.

10. Arbeidsgruppen skal ta stilling til hva en gjør med de ansatte i de ulike organisasjonene.
11. Det skal tas stilling til tidsskrifter innenfor økologisk landbruk.
12. Det skal settes opp et grovriss av vedtekter. Det skal gis forslag til formålsparagraf.
13. Rapportering skal skje til alle involverte organisasjoner. Sekretæren tar seg av dette. En ny samling av organisasjonene kan skje når arbeidsgruppen ønsker det. Økologisk Fellestråd må holdes informert.

En har avviklet til sammen fem møter i arbeidsgruppen. Et av møtene var en studietur til Danmark for å studere dansk organisering av økologisk landbruk. Det har vært en åpen, god og konstruktiv kommunikasjon under alle møtene. Drøftingene har vært vanskelige. Det er de alltid i slike prosesser. Men enigheten om hvor en står i dag, hvor en vil og med hvilke midler har vært stor med ei innstilling om hva en har å tjene på en bedre organisering av norsk økologisk landbruk.

1.3 Disposisjon

Innstillingen er delt inn i fem kapitler. I innledningskapitlet gis det en kort introduksjon samt en redegjørelse for arbeidsgruppens oppnevning, mandat og arbeid. Kapittel 2 er en kortversjon av innstillingen. I kapittel 3 gjøres det rede for bakgrunn, nåtidssituasjon og hvilke utfordringer økologisk landbruk står overfor. Med andre ord forsøker en å forklare hvorfor det trengs en reorganisering av økologisk landbruk i Norge. I kapittel 4 presenteres arbeidsgruppens anbefalinger for en ny organisasjonsmodell for norsk økologisk landbruk. Dette er modellen som organisasjonene i økomiljøet skal ta stilling til. Det siste kapitlet, kapittel 5, skisserer hvordan arbeidsgruppen tenker seg at et oppfølgingsarbeid bør organiseres straks innstillingen er lagt fram.

landbruk (se pkt. 4.8. handlingsrom og arbeidsnivå).

Utøver og tiltak

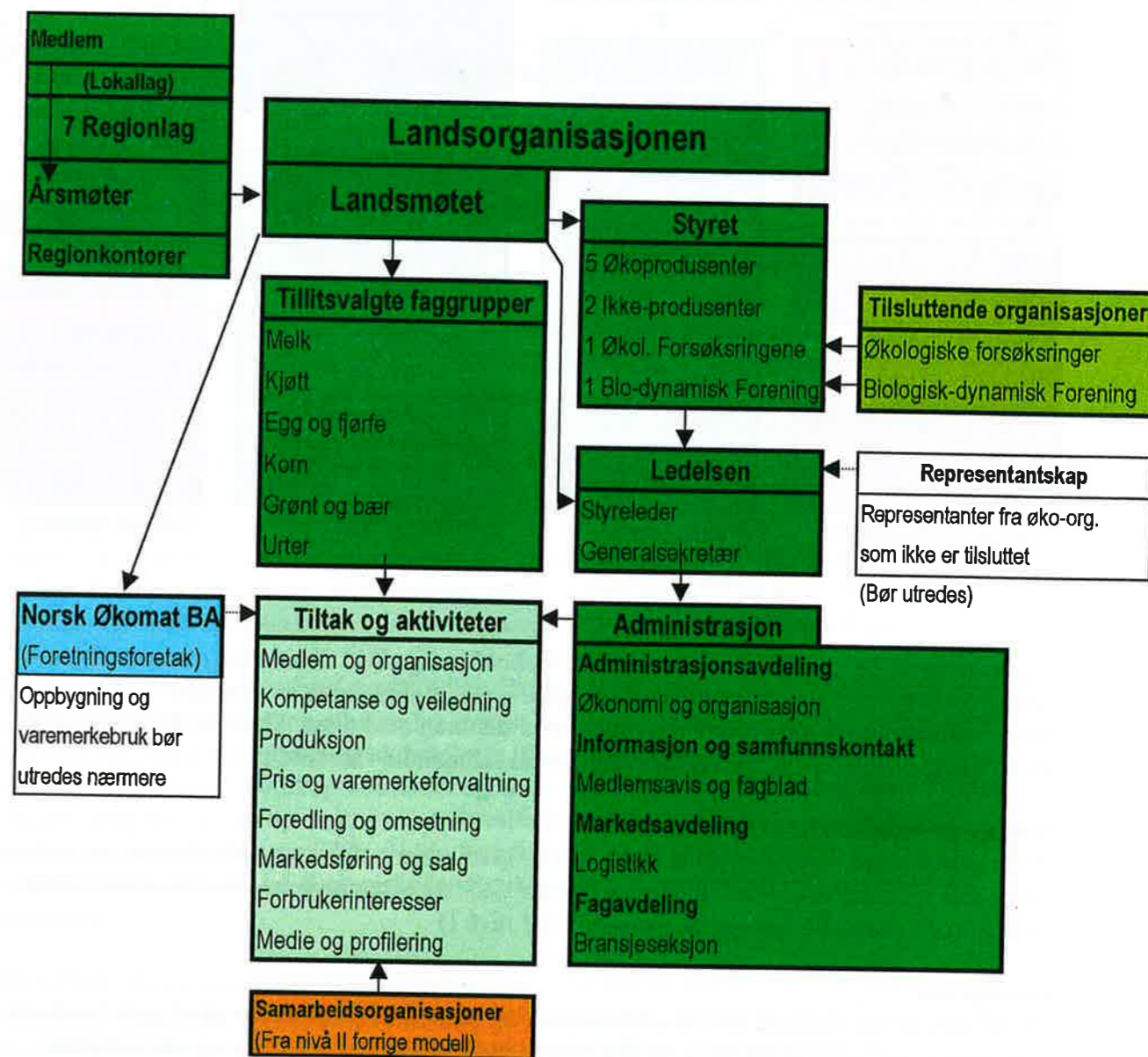
Utøveren er den nye landsorganisasjonen og tiltak er de aktiviteter denne organisasjonen initierer og gjennomfører i egen regi eller i samarbeid med andre aktører jmfør avsnitt 4.8 som omhandler handlingsrom og arbeidsnivå.

Viktige hjelpere

Dette er etater og organisasjoner som den nye landsorganisasjonen arbeider sammen med for å nå de mål en har fastsatt under premissene, og sammen med premissetterne slik det kommer fram i avsnitt 4.8.2; Nivå II

4.2.2 Om organisasjonens oppbygning

Figur 4.2. Organisasjonens oppbygning



landbruk (se pkt. 4.8. handlingsrom og arbeidsnivå).

Utøver og tiltak

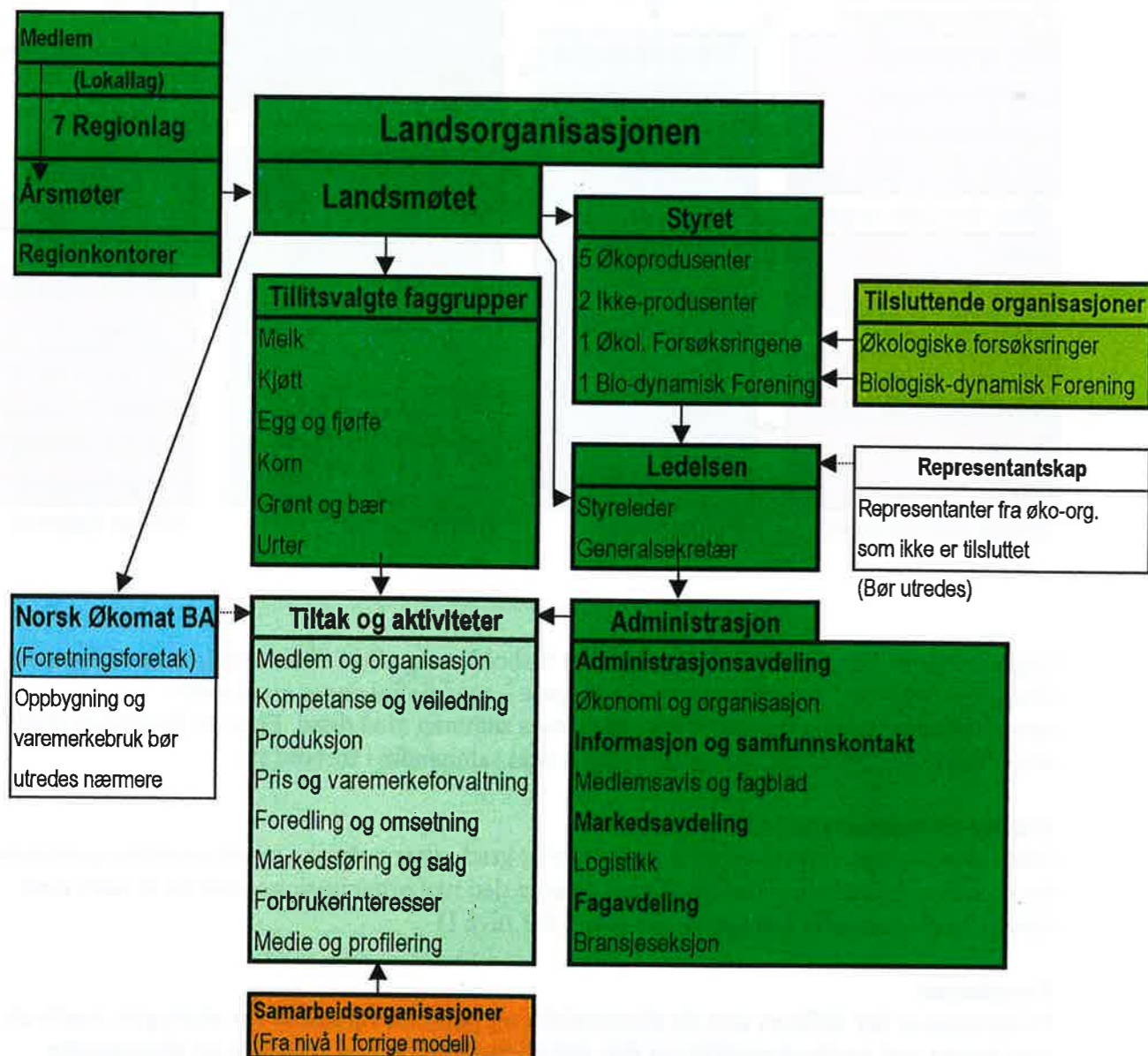
Utøveren er den nye landsorganisasjonen og tiltak er de aktiviteter denne organisasjonen initierer og gjennomfører i egen regi eller i samarbeid med andre aktører jmfør avsnitt 4.8 som omhandler handlingsrom og arbeidsnivå.

Viktige hjelpere

Dette er etater og organisasjoner som den nye landsorganisasjonen arbeider sammen med for å nå de mål en har fastsatt under premissene, og sammen med premissetterne slik det kommer fram i avsnitt 4.8.2; Nivå II

4.2.2 Om organisasjonens oppbygning

Figur 4.2. Organisasjonens oppbygning



Kapittel 2

Sammendrag

Økologisk landbruk har et stort potensiale i Norge. Det økologiske miljøet må derfor samles om å utnytte dette potensialet. I takt med den økende interessen for økologisk landbruk vil andre organisasjoner (Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, o. a.) i langt større grad ta opp i seg økologisk landbruk. Dette trenger ikke nødvendigvis være negativt, men vil kunne bety en forskyvning av initiativ, ansvar og oppgaver innenfor økologisk landbruk. Dersom slike aktører overtar utviklings- og lederrollen for økologisk landbruk, vil det ikke være samme behov for en egen organisering av det. Da vil det sannsynligvis bli vanskelig å bringe økologisk landbruk fram som en spydspiss for norsk landbruk og matproduksjon.

Arbeidsgruppen foreslår enstemmig at det bør etableres en ny organisasjon som tar over oppgavene til Norsk Økologisk Landbruksslag (NØLL), ØkoProdusentane og Norsk Økologisk Urtelag (NØU). En slik ny organisering forutsetter at disse tre organisasjonene legges ned og gjenoppstår som den nye organisasjonen. Samtidig må det etableres gode samarbeidsrelasjoner med Biologisk-dynamisk Forening og forsøksringene innenfor økologisk landbruk.

Oppretting av en ny organisasjon innebærer at arbeidsoppgavene til de organisasjonene som avvikles blir opprettholdt og videreutviklet samtidig som det utvikles nye arbeidsoppgaver i tråd med den økte kompetansen og ressurstilgangen en slik sammenslåing vil gi.

Den organisasjonen som arbeidsgruppen her foreslår, skal arbeide for å styrke det økologiske landbruksmiljøet i Norge, og arbeide for at hele landbruket utvikler seg mest mulig i samsvar med mål og idégrunnlag i økologisk landbruk. Organisasjonen foreslås å være en medlemsorganisasjon for økoprodusenter og andre som kan støtte organisasjonens formål. Viktige oppgaver for en ny organisasjon foreslås å være å knyttet til: 1) Profilering og kommunikasjon, 2) Rammevilkår, 3) Markedsforhold og 4) Utvikling og spredning av kunnskap. Slik vil hele det økologiske landbruksmiljøet bli styrket og stå godt rustet for framtiden.

Det foregår økologisk landbruksproduksjon over hele landet. Derfor foreslår arbeidsgruppen at det opprettes 7 regionkontorer med regionledd som sikrer demokratisk og faglig forankring for den nye landsorganisasjonen innenfor økologisk landbruk. Landsorganisasjonen får som øverste myndighet et landsmøte med representanter valgt fra regionene.

Både på nasjonalt og på regionalt plan foreslår arbeidsgruppen at den nye organisasjonen samarbeider tett med andre aktører innenfor økologisk landbruk, og andre organisasjoner og aktører som er naturlige for å nå organisasjonens mål. Den nye landsorganisasjonen foreslås å etablere hovedkontor i Oslo, og at dette utvikles til å bli et felles kontor og møtested for alle øko-organisasjonene. Et økologiens hus kan være et sterkt kommunikasjonspunkt for økologisk landbruk mot omverden.

Kapittel 3

Økologisk landbruk: Fortid, nåtid og framtid

3.1 Organisering av økologisk landbruk i Norge

Helt tilbake til 1930-tallet har det vært praktisert økologisk produksjon i Norge. Fra 1960 fram til 1990 var det en voksende filosofisk-ideologisk bevegelse som førte til økt omfang av produksjon og omsetning av økologiske matvarer. I samme periode ble det etablert flere organisasjoner for å fremme økologisk landbruk i Norge.

3.1.1 Biologisk-dynamisk Forening

Bakgrunn

Biologisk-dynamisk jordbruk er en viktig del av det som med en fellesbetegnelse kalles økologisk landbruk. Den biologisk-dynamiske jordbruksmåten bygger på det samme natur- og menneskesyn som Rudolf Steiner-skolene, og er den eldste av de økologiske jordbruksformer her i landet (første gård ble lagt om i 1931). Biologisk-dynamisk jordbruk har utført et pionerarbeid for å få fram en økologisk driftsmåte som er anvendelig under våre geografiske og klimatiske forhold, og er tross relativt beskjedent omfang en viktig pådriver som gir impulser til den videre utvikling av hele det økologiske landbruket. Biologisk-dynamisk Forening ble opprettet i 1950. Biologisk-dynamisk Forening i samarbeid med ulike forbrukergrupperinger opprettet omsetningsleddet; Helios i 1969.

Formål

På bakgrunn av et helhetlig natur- og menneskesyn arbeider Biologisk-dynamisk Forening for å fremme biologisk-dynamisk jordbruk, hagebruk og landskapspleie. Foreningen samarbeider med tilsvarende foreninger i andre land, og med ulike forskningsinstitusjoner og læresteder.

Medlemmer

Jord og hagebrukere som driver sin gård eller landbruksindividualitet etter biologisk-dynamisk driftsmåte kan være medlemmer i foreningen. Det er ca. 275 medlemmer pr. i dag.

Arbeidsoppgaver

Foreningen arbeider innen veiledning, med kurs og seminar virksomhet, med internasjonalt

arbeid og med opplæring av praktikanter. Det er også mye forbrukerrelatert arbeid og Biologisk-dynamisk Forening har opprettet "Forum for kosthold og ernæring". Biologisk-dynamisk driftsmåte har sin egen merkegodkjenning i Demeter. Internasjonale Demeter er et samarbeid om regler og avtaler som regulerer omsetning av biologisk-dynamisk dyrkede produkter. Internasjonalt samarbeider Internasjonale Demeter med IFOAM. I Norge samarbeider Demeter-forvaltningen, som er en arbeidsgruppe innenfor Biologisk-dynamisk Forening, med Debio. Til foreningens virksomhet hører også utgivelse av tidsskriftet Herba.

Foreningens drift finansieres ved medlemskontingent, tilskudd over statsbudsjettet og prosjektfinansiering

3.1.2 Norsk Økologisk Landbrukslag

Bakgrunn

Norsk Økologisk Landbrukslag (NØLL) har sitt utgangspunkt i "Jordsøkarsambandet" som hadde et ønske om å snu strømmen og gi folk uten kapital bruksrett til drivverdige gårder (evt. med høvelig attåtning). Organisasjonen skulle hjelpe til med å skaffe folk gårder, jordbruksutdanning og være et samarbeidsorgan for disse gårdene. Senere ble det økologiske arbeidet mer vektlagt og organisasjonen ble etablert i 1972. Organisasjonen opprettet bladet "Jordvett" som senere er blitt et uavhengig tidsskrift.

Formål

Norsk Økologisk Landbrukslag skal fremme ei vidare utvikling og utbreiing av økologisk landbruk over heile landet. Laget skal og arbeide for at heile landet utvikler seg i ei retning som samsvarer med grunnlaget og målet i økologisk landbruk.

Medlemmer

Alle som støtter laget si målsetting kan være medlemmer. Laget har i dag ca. 1300 medlemmer.

Arbeidsoppgaver.

Laget driv informasjonsarbeid, politisk arbeid og organisasjonsarbeid i tråd med lagets formålsparagraf og etter medlemmenes uttrykte behov og ønsker. De senere år har laget også arbeidet med markedsituasjonen og det har vert ansatt en markeds konsulent og gjennomført et markedsprosjekt i samarbeid med ØkoProdusentane.

Laget finansierer drifta med medlemskontingent, driftsstøtte over jordbruksavtalen og med ulike prosjektfinansieringer.

3.1.3 Økologiske Forsøksringer og Avdelinger

Bakgrunn

De Økologiske Forsøksringene er bygd opp fra produsentnivå av med utgangspunkt i behov fra bønder som hadde interesse for økologiske driftsformer. Midt-norsk fagseksjon i biologisk jordbruk (MFBJ) startet som den første "øko-ringen" i 1980. Indre Nordmøre forsøksring var positiv til at ringen ble knyttet til dem som en fagseksjon, og i 1984 fikk de godkjent en ringlederstilling innenfor Landbrukets Forsøksringer (LFR). I 1985 ble Forsøksring i biologisk jord- og hagebruk for Telemark, Vestfold og Buskerud (FABIO) og Forsøksring i

økologisk landbruk for indre Østlandet (FØKO) stiftet, og etter hvert kom flere økologiske fagseksjoner til. I løpet av 1990 ble det et tilnærmet et landsdekkende nett av økologiske fagseksjoner etter en bevilgning over jordbruksavtalen. Fra 1. januar 1995 ble det anledning for økologiske fagseksjoner å kunne bli selvstendige ringer. Etter vedtak på årsmøte i LFR ble betegnelsen fagseksjon avløst av betegnelsen avdeling. I dag er det 11 økologiske forsøksringer med ringledere, og 5 avdelinger. På et felles styremøte i 1985, ble det bestemt at det skulle holdes et årlig Fellesmøte for de Økologiske Fagseksjonene, og fra 1995 ble det formelt valgt et arbeidsutvalg. Fellesmøtet og Arbeidsutvalget er overbygninger, og ringene er selvstendige enheter, men er medlemmer i LFR.

Formål

Ringenes formål er å drive forsøks-, veilednings- og konsulentvirksomhet innenfor økologisk landbruk, og å utvikle dette videre. Dette er et landbrukssystem som baseres mest mulig på lokale og fornybare ressurser, og det bygger på et helhetssyn som omfatter de økologiske, økonomiske og sosiale sider ved landbruksproduksjonen. Informasjon og opplysningsarbeid til produsentmedlemmer er også del av målsettingene.

Medlemmer

Totalt medlemstall i de Økologiske Forsøksringene og Avdelingene er ca. 1400 medlemmer. Ringene har ofte støtte-medlemmer og abonnenter i tillegg. De Økologiske Forsøksringene omfatter de fleste primærprodusenter i økologisk landbruk.

Arbeidsoppgaver

I tillegg til de oppgaver som hører til forsøks- og veiledningsvirksomhet, har ringene ofte påtatt seg oppgaver med omsetnings- og foredlingsprosjekter. Videre gir øko-ringene innspill til Debio angående revidering av regler for økologisk landbruk. Ringene driver også informasjonsarbeid til produsenter, landbruksmyndigheter og til organisasjoner både i og utenfor landbruket. Fellesmøtet og Arbeidsutvalget skal være fora for veilednings- og forsøksvirksomhet, med ideologisk meningsutveksling om økologisk landbruk samtidig som en arbeider for å gi gode rammebetingelser for økologisk landbruk og ringenes arbeid. De følger opp saker som medlemmene ønsker å ta opp, og holder kontakt med de andre økologiske organisasjonene, LFR og avtalepartene i jordbruket. Økologisk Landbruk (tidl. Hummelposten) er medlemsblad for de Økologiske Forsøksringene/Avdelingene.

Forsøksringene finansierer sin virksomhet med en bevilgning over jordbruksavtalen som forvaltes gjennom Utvalget for Forsøksringene (UFF), med medlemskontingent og med prosjektfinansiering.

3.1.4 ØkoProdusentane

Bakgrunn

ØkoProdusentane ble etablert i 1987 under navnet "Produsentlaget for omsetning av økologiske produkter" (PL). Det var på det tidspunktet et voksende antall gårdsbruk som hadde lagt om til økologisk produksjon og med et ikke ubetydelig volum av økavarer som de ønsket avsetning for. De fleste gårdene tilknyttet Produsentlaget lå på Østlandet og mange av disse hadde vært med og etablert Debio året før. Kontoret ble først lagt til Bjørkelangen og siden flyttet til Kløfta i 1994. Organisasjonen skiftet navn til ØkoProdusentane på årsmøtet 1999.

Formål

ØkoProdusentane arbeider for å fremme økologisk landbruk gjennom å være pådriverer for utvikling av omsetningsløsninger for godkjente økologiske landbruksprodukter, hvor hensynet til både produsent, omsetningsledd og forbruker ivaretas. ØkoProdusentane formidler kjøp og salg av økologiske produkter, men er ikke en direkte økonomisk aktør med egen omsetning av landbruksvarer.

Medlemmer

Alle som driver eller legger om til økologisk landbruk kan være medlem. Foredlingsbedrifter, butikker og enkeltpersoner kan være støttemedlemmer i ØkoProdusentane. Medlemstallet høsten 1999 er omkring 250 hvorav ca. 70 er støttemedlemmer. På grøntsektoren står medlemmene i ØkoProdusentane for rundt 80 % av produksjonen.

Arbeidsoppgaver

I starten ble arbeidet konsentrert om grøntsektoren med utgangspunkt på Østlandet. På 90-tallet har organisasjonen utvidet sitt arbeidsfelt til økologisk kjøtt, melk og andre produkter, samtidig som arbeidet har blitt landsdekkende. ØkoProdusentane er en interesseorganisasjon for økologiske bønder i Norge, og setter fokus på markedssida for å oppnå bedre avsetningsforhold for produsentene, samtidig som forbrukerne har fått bedre varetilgang. Gjennom arbeid med rammevilkår og konkrete produsentretta tjenester (informasjon, emballasje og logistikk) har ØkoProdusentane bidratt til at økologisk landbruk blir en seriøs næringsveg som gir positiv effekt på mange samfunnsområder.

ØkoProdusentane finansier sin drift med medlemskontingent, tilskudd over jordbruksavtalen og gjennom ulike prosjektfinansieringer.

3.1.5 Norsk Økologisk Urtelag**Bakgrunn**

Norsk Økologisk Urtelag (NØU) ble stiftet i mars 1991 på Hamar med 22 medlemmer. Samtidig kom det første nummer av medlemsbladet Grobladet ut. Det ble senere til et fagblad for urtedyrkere. Det ble vedtatt å danne et eget andelslag av urteleverandører for mottak og videresalg av økologiske urter. Andelslaget Norsk Øko-Urt BA ble stiftet i 1992.

Formål

NØU har hovedmålsettingen rettet mot næringsutvikling hvor man bygger på urtetradisjoner kombinert med ny forskning. En markedsundersøkelse foretatt av NØU viste at det ble importert 1600 tonn urter årlig. Med satsning på høy kvalitet, er det et mål å ta en del av dette markedet.

Medlemmer

Pr. i dag har NØU ca. 650 medlemmer inklusive støttemedlemmer. Produsenter, omsettere og brukere av urter er medlemmer (Andelslaget har ca. 250 andelseiere).

Arbeidet

NØU har kontorfellesskap med Norsk Øko-Urt BA på Planteforsk Kise i Ringsaker. Her er det meste av forskning på urter lokalisert og NØU har pr. i dag ansatt organisasjonssekretær (50% stilling) og kontormedarbeider (25% stilling). I arbeidsdelingen mellom NØU og Norsk Øko-Urt BA har sistnevnte organisert mottak og videresalg av produsentenes urter og NØU

har tatt seg av arbeidet med videreutdanning, etablering av fagmiljø samt fungert som politisk ansvarlig for begge organisasjonene med informasjon og forhandlinger omkring dyrkernes økonomi.

NØU finansier arbeidet sitt gjennom medlemskontingent, tilskudd over jordbruksavtalen og noe prosjektmidler.

3.1.6 Økoprodusent Midt-Norge¹**Bakgrunn**

Arbeidet med å få etablert et regionalt produsentlag i Midt-Norge har pågått i lengre tid med ulike initiativ spesielt fra de Økologiske Forsøksringene. Det har vært satsset mye på utvikling av økologisk landbruk i Midt-Norge de siste 3 – 4 åra blant annet gjennom et samarbeidsprogram med ulike prosjekter hvor Fylkesmannens Landbruksavdelinger, Landbrukets samvirkeorganisasjoner, faglaga (Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag) og det økologiske miljøet (utgangspunkt i Øko-ringene) har stått ansvarlig. For å kunne representere de økologiske produsentene i dette programmet, og i de ulike samarbeidsfora de ulike prosjektene har initiert med blant annet markedsaktørene (Samvirkeorganisasjonene), ble det nødvendig å etablere en egen økoprodusentorganisasjon i regionen. Organisasjonen ble stiftet 22. september 1998 etter initiativ fra TRØKK. (Trøndelag Økologiske Forsøksring)

Formål

Økoprodusent Midt-Norge skal arbeide for å styrke det økologiske landbruksmiljøet i Midt-Norge, blant annet gjennom arbeid med spørsmål knyttet til merkegodkjenning, foredlingsprosjekt, omsetningsspørsmål og markedsproblematikk.

Medlemmer

Økoprodusent Midt-Norge er et medlemslag for jord og hagebrukere som har merkegodkjenning eller søkt omleggingsstøtte for økologisk drift. Laget har i dag i overkant av 70 medlemmer.

Arbeidsoppgaver

Laget har etablerte faggrupper for de fleste produksjonene og arbeider gjennom disse direkte med markedsaktørene for å bedre varetilgang, flyt i foredlings- og omsetningsleddene samt på markeds- og forbrukersiden. Laget har arbeidsgiveransvar for de produksjons og markedsretta prosjektene som laget deltar i gjennom samarbeidsprogrammet nevnt tidligere. Laget arbeider også organisasjonsmessig for å styrke produsentmiljøene i regionen og har her et nært samarbeid med de Økologiske Forsøksringene.

Laget finansierer sin virksomhet gjennom medlemskontingent, fylkesvise midler og gjennom samarbeidsprogrammet.

3.1.7 Spørsmål om reorganisering er ikke nytt

De økologiske organisasjonene har alltid vært pådriverer for utvikling av økologisk

¹ Som representant for de regionale øko-organisasjonene.

produksjon. Siden 1989 er driftsformen blitt støttet økonomisk av offentlige landbruksmyndigheter. Med økt produksjonen av økologiske matvarer uten at omsetnings- og foredlingsleddene har fulgt etter, har det oppstått et misforhold mellom godkjent økologisk produksjon og det som reelt blir tilbudt forbrukerne.

I lys av denne situasjon har man sett framveksten av ulike regionale prosjekt/organisasjoner som arbeider for å fremme økologisk landbruk. Disse tiltakene er hver for seg positive, men mangler tilknytning til en overordnet strategi på nasjonalt nivå. En slik tilknytning er nødvendig for å kunne arbeide strategisk, langsiktig og målrettet overfor samfunnet og markedet. Å optimalisere organisering av denne sektoren vil føre til større handlefrihet og mulighet til å påvirke rammevilkårene for egen sektor overfor viktige premissettere i samfunnet.

Spørsmål i forhold til organisering av norsk økologisk landbruk er ikke nytt. Dette spørsmålet har stått på dagsorden siden midten av 1990-tallet og vært gjenstand for drøftinger i to forutgående utvalg. Første runde i arbeidet med å analysere organiseringen av økologisk landbruk i Norge startet i 1996. Produsentlaget (PL) (senere ØkoProdusentane) tok initiativ til å få nedsatt en arbeidsgruppe og i gruppen som kalte seg OU-gruppen, satt representanter fra PL, NØLL og et regionalt omsetningsprosjekt. OU-gruppen la fram sin rapport i januar 1997. I hovedsak tydeliggjorde denne rapporten en del valg som måtte tas og hvilke ytterligere behov en så at økologisk landbruk i Norge hadde.

Andre runde startet ett år etter at OU-gruppen hadde konkludert. Denne andre runden med analyse av økologisk landbruk i Norge, var en naturlig oppfølging av førsterunden og behovet for å utrede en mulig sammenslåing av PL og NØLL. I gruppen som kalte seg OP-gruppen, satt representanter fra PL, NØLL, Forsøksringene innenfor økologisk landbruk, Biologisk-dynamisk Forening og andre interessegrupper. OP-gruppen presenterte tre ulike modeller for organisering av økologisk landbruk. En modell der NØLL og PL ble foreslått sammenslått. En modell der NØLL og PL fortsatt skulle være frikoblet. En modell der NØLL, PL og økoringene skulle være nært koblet med hverandre. Denne prosessen førte til at landsmøtet i NØLL gikk inn for sammenslåing med PL, mens årsmøtet i PL ønsket et bredere samarbeid i økomiljøet og eventuelt sammenslåing etter hvert. En av utfordringene en stod overfor var å finne gode løsninger i forhold til politiske og økonomiske interesser på den ene siden og økologi på den andre siden. I tillegg har knapphet på ressurser vanskeliggjort arbeidet med sammenslåing.

De to rundene som er presentert ovenfor representerer viktige etapper i forhold til å analysere dages organisering av økologisk landbruk, og har satt i gang en modningsprosess mot å finne ut hva som er problemer og hvilke virkemidler en trenger for å nå de mål en ønsker å nå. Men spørsmål om nedlegging og nyetablering er følsomt og krever tid til modning. Arbeidsgruppen som nå leverer si innstilling, mener at forutsetningene nå er gode for å kunne slutføre sammenslåingsprosessen.

3.2 Beskrivelse av nåtidssituasjonen

Med tilbakeblikk på de siste ti års positive utvikling hva angår generelle holdninger til

økologisk landbruk og med en politisk velvilje fra offentlige myndigheter, er det grunn til å spørre hvorfor økologisk landbruk ikke i større grad står på dagsorden. Økningen i antall omlagte bruk står ikke så langt tilbake fra den utviklingen vi ser i våre naboland, men ser vi på evnen til å få økologisk landbruk fram i samfunnsbildet og økologiske matvarer fram i markedet kan det se ut som vi står nokså stille.

Utviklingen av økologisk landbruk og etterspørselen av økologiske matvarer i våre naboland har fått mye drahjelp fra miljø- og matkatastrofer som vi heldigvis har sluppet her til lands. Dette gjør imidlertid at skal vi få fortgang i det økologiske markedet i Norge må vi nå fram både til forbrukerne og de øvrige premissleverandørene med et budskap om det økologiske landbrukets fortrinn i forhold til total kvalitet.

Det økologiske miljøet står overfor utfordringer både eksternt og internt. Det finnes ikke én leder eller én organisasjon på nasjonalt nivå for økologiske produsenter i Norge, men mange. I et relativt lite miljø gir flere organisasjoner omverdenen et signal om stort sprik, og i praksis gjør dette det vanskelig å vite hvem en skal ta kontakt med/forholde seg til. Det er derfor ikke urimelig at merkeinnhaveren Debio oppfattes av mange som å være rette instans for mange spørsmål som burde vært rettet til en eller flere av de andre organisasjonene.

Mangel på et effektivt nasjonalt organisasjonsledd gjør at dagens organisasjoner dels utfører overlappende arbeid. Siden det ikke er god nok arbeidsdeling havner organisasjonene lett i et konkurranseforhold, både i forhold til medlemmer og ikke minst i forhold til det å påvirke sine rammer inklusive det å skaffe seg økonomiske midler. I en tid med sterk sentralisering (i forhold til avgjørelser) hos viktige kontakter og premissleverandører for økologisk landbruk vanskeliggjør en fragmentert organisering av det økologiske miljøet påvirknings- og oppfølgingsmulighetene.

For kontakten med myndighetene er det også lite tilfredsstillende å ikke kunne opptre samordnet og som ledd i en overordnet strategi. Det medfører redusert mulighet til å påvirke og styre utviklingen og økt mulighet for andre grupperinger til å påvirke i en retning som det økologiske miljøet ikke er tjent med.

3.3 Hvorfor trenger man en ny organisasjon?

Beskrivelsen gitt under nåsituasjonen gir noen svar på spørsmålet om hvorfor vi trenger en ny organisasjon. Beskrivelsen her styrkes blant annet av en undersøkelse som Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) nylig har gjennomført. Denne viste at kun 11% av de spurte var klar over at Debios Ø-merke var merket for økologisk produserte matvarer i Norge og bare 2% kjente til Demeter-merket. Å bygge et varemerke kan være avgjørende for å lykkes i å erobre nye markedsandeler og eller få gjennomslag hos kjeder.²

For å sikre at de økologiske organisasjonene og de miljøer de i dag representerer blir bedre i stand til å drive utviklingen av økologisk landbruk, bedre en andre aktører, er det nødvendig å samle kreftene og rasjonalisere på ressursbruken. En sammenslåing av de produsentorienterte

² Se mer om dette i avsnitt 4.10.

organisasjonene vil være et betydelig steg i retning av å sikre seg et godt fundament for å få økologisk landbruk fremmet i samfunnsdebatten. En sammenslåing av disse organisasjonene vil også gi rom for styrket aktivitet og engasjement på lokal og regionalplanet. Dette vil igjen føre til at kontakten mellom den enkelte produsent og hans egen organisasjon styrkes, og medlemmenes ulike behov vil bli bedre ivaretatt.

En viktig utfordring blir å kommunisere og informere om økologisk landbruk. De fleste økologiske organisasjonene sliter i dag med manglende ressurser og det synes klart at ett budskap framført med god tilgang på ressurser selger bedre enn mange budskap framført med manglende ressurser. Det er også viktig å etablere et sentralt organisasjonsledd som holder kontakten med andre sentrale aktører som markedsaktører, media og myndigheter.

For å opparbeide den nødvendige styrke og troverdighet innad i det økologiske landbruksmiljøet, og utad i forhold til storsamfunnet bør produsentmiljøet enes om følgende målsettinger knyttet til organisasjonene og organiseringen:

- **Framstå som en samlet næring med felles mål utad**
- **Gi et bedre tilbud til gamle og nye medlemmer i forhold til organisering, kommunikasjon, og økonomiske forpliktelser (kontingent)**
- **Samordne prosjekter, og dermed unngå konkurranse om midlene**
- **Tilstrebe økt profesjonalitet i kontakten med myndighetene, markedsaktørene og media**
- **Arbeide for økt kunnskapsutvikling og -spredning mellom organisasjonene innenfor økologisk landbruk**

Skal disse målsettingene nåes må en samles om å bygge en ny felles organisasjon. Arbeidsgruppen mener det er et ønske blant organisasjonenes medlemmer om å "rydde i eget hus" ved å opprette en ny organisasjon innenfor økologisk landbruk, i den hensikt å få større innflytelse, få tilgang på flere virkemidler og få økt kapasitet.

3.4 Beskrivelse av framtidig organisering

Arbeidsgruppen foreslår at det etableres en ny organisasjon som tar over oppgavene til NØLL, ØkoProdusentane og NØU. En slik ny organisering forutsetter at disse tre organisasjonene legges ned. Samtidig innarbeides det gode samarbeidsrelasjoner med Biologisk-dynamisk Forening og forsøksringene innenfor økologisk landbruk. Det foreslås også at de uavhengige regionale organisasjonene (bl. a. Øko-produsent Midt-Norge) knyttes opp til denne organisasjonen som et av flere regionale ledd i denne organisasjonen.

Arbeidsgruppen mener likevel den beste løsningen kunne være å samle NØLL, ØkoProdusentane, NØU, Biologisk-dynamisk Forening og forsøksringene innenfor økologisk landbruk, i en ny norsk landsorganisasjon innenfor økologisk landbruk. Dette kunne gi økologisk landbruk større slagkraft og effektivitet i forhold til å løse nye oppgaver. Slik situasjonen er i dag er det neppe realistisk å samle alle organisasjonene i en organisasjon. Biologisk-dynamisk Forening er del av et internasjonalt nettverk og Forsøksringene innenfor økologisk landbruk har i dag sin tilknytning til LFR, og trenger å drøfte

organisasjonsspørsmålet videre der. De to sistnevnte organisasjonene kan eventuelt slå seg sammen med den nye organisasjonen seinere.

Arbeidsgruppen har drøftet ulike modeller for organisering av økologisk landbruk slik det kommer til uttrykk nedenfor:

1. Paraplyorganisering med et økologiens hus slik som i Danmark. Organisasjonene beholder sin form, men samlokaliseres.
2. En økologisk landbruksorganisasjon. Denne løsningen vil si at det blir etablert én organisasjon for hele det økologiske landbruket. Alle oppgaver legges til denne organisasjonen
3. En økologisk landbruksorganisasjon som knytter til seg ulike interesseorganisasjoner.
4. En organisasjonsløsning som 1), 2) eller 3) med eller uten representasjon fra andre grupper enn produsenter.

Arbeidsgruppen foreslår en løsning som kombinerer ønsket om én organisasjon som et organisatorisk tyngdepunkt og samtidig åpner for synergieffekten av at flere organisasjoner arbeider sammen. Når en foreslår å opprette én organisasjon som tar over NØLL, ØkoProdusentane og NØU sine oppgaver, tenker en seg også at andre organisasjoner som foreløpig ikke går inn i denne organisasjonen likevel kan slutte seg til organisasjonen etter en paraplyorganisatorisk modell. En fysisk samlokalisering mellom den nye organisasjonen og andre organisasjoner innenfor økologisk landbruk, på nasjonalt så vel som på regionalt plan, vil ha mange fordeler hva angår samarbeid innenfor økologisk landbruk. Slike "økologiens hus" kan bli viktige møtested for personer innenfor økomiljøet så vel som for andre, og kan være tydelige kommunikasjonspunkt mot media og omverden. Erfaringene fra Økologiens Hus i Danmark er svært interessante i så måte.

Som allerede påpekt under avnitt 3.1.7, erkjenner arbeidsgruppen at det kan være vanskelig å nedlegge organisasjoner som har vært nødvendige og som har hatt sin klare misjon, og som mange personer har nedlagt mye følelser, energi og ressurser i. I tillegg kommer de praktiske vanskelighetene. Likevel mener arbeidsgruppen at det i dette tilfellet blir uriktig å tale om en faktisk nedlegging av organisasjoner. Dette fordi arbeidsoppgaver til de organisasjoner som foreslås nedlagt, foreslås ikke bare opprettholdt, men i tillegg videreutviklet. I tillegg kan en opprette nye oppgaver innenfor økologisk landbruk. **Vi får en ny og mer slagkraftig organisasjon som vil styrke hele det økologiske landbruket i Norge.**

Den nye organisasjonen vil få sine viktigste arbeidsoppgaver knyttet til:

- **Profilering og kommunikasjon**
- **Rammevilkår**
- **Markedsadgang**
- **Kunnskapsinnhenting og – spredning**

Profilering og kommunikasjon vil bli et sentralt innsatsområde for den nye organisasjonen. Gjennom målbevisst arbeid vil en arbeide for å skape forståelse og oppslutning om økologisk landbruk i Norge. Som grunnlag for arbeidet skal det utvikles en kommunikasjonsstrategi. På bakgrunn av denne skal det iverksettes ulike tiltak i form av møtevirksomhet med viktige premissettere i det norske samfunn, mediakontakt og utarbeidelse av diverse materiell til bruk i ekstern kommunikasjon.

Å arbeide for bedre **rammevilkår** for økologisk landbruk blir et annet viktig innsatsområde. Dette inkluderer myndighetskontakt både til Regjering med underliggende etater og institusjoner og Stortinget. Slik myndighetskontakt må foregå med en profesjonell tilnærming og ut fra en helhetlig tilnærming til økologisk landbruk. Myndighetskontakt må sees i nær sammenheng med profilering og kommunikasjon.

Markedsadgang er et tredje viktig område. Myndighetenes positive holdning til økologisk landbruk i Norge kan ikke ventes å holde seg dersom etterspørselen etter produktene ikke øker i takt med tilbudet. Både direkte markedskommunikasjon, gjennom forbrukerundersøkelser og reklame, samt arbeid mot næringsmiddelindustri og kjedene blir viktig på dette området.

Det siste, men ikke det minst viktige området blir økt **kunnskapsinnhenting og -spredning**. I første omgang for produsentenes del, men også for å spre kunnskap og viten utover disses rekker. Utvikling og finansiering av nye forskningsprosjekt, tilrettelegging og distribusjon av kunnskap samt å arbeide for bedre utdanning innenfor økologisk landbruk blir sentralt.

Kapittel 4

Ny landsorganisasjon innenfor norsk økologisk landbruk

Arbeidsgruppen går enstemmig inn for å opprette en ny organisasjon som tar over NØLL, ØkoProdusentane og NØU sine oppgaver.

4.1 Organisasjonens mål

En organisasjon sine mål uttrykker hva den vil oppnå. For å oppnå sine mål, må organisasjonen ha tilgjengelig effektive midler, blant annet kompetanse, teknologi og økonomi. De menneskelige ressursene - enten de er medlemmer, tillitsvalgte eller ansatte - er meget viktige, ikke minst at deres holdninger og verdier samsvarer med organisasjonens sine mål. For å oppnå sine mål er det ikke nok bare at organisasjonen har tilgjengelig midler, den må også ha evne til å fatte beslutninger og vilje til å sette dem ut i livet.

En ny organisasjon innenfor økologisk landbruk må være handlingsdyktig. Et hovedmål for det økologiske landbruket er å selv påvirke sin egen situasjon. For å skaffe seg handlingsrom, gode økonomiske og ikke-økonomiske rammebetingelser samt identitet, forutsettes det ikke bare at organisasjonen selv velger mål og verdier for økologisk landbruk, men at den har kunnskap om hvordan en kan gripe inn, og har vilje og evne til å bruke denne kunnskapen i ulike typer samarbeid for derigjennom realisere de valgte målene og verdiene.

En foreslår følgende mål for en ny organisasjon:

- **Bedre rammevilkårene for økologisk landbruk**
- **Bedre omsetning og markedsadgang for økologiske landbruksprodukter**
- **Spre informasjon om økologisk landbruk**
- **Fremme rekruttering til økologisk produksjon**
- **Tale økologisk landbruk sin sak overfor myndigheter og samfunn**
- **Høyne kunnskaps- og kompetansenivå om økologiske produkter hos produsenter og forbrukere**

Av disse målene går det klart fram at organisasjonen får en bred arbeidsflate innad overfor produsenter og utad mot samfunnet. For arbeidsgruppen har det vært viktig at målene kan virke i samme retning uten motsetninger og at de kan danne grunnlag for forståelige budskap når de skal uttrykkes innad og utad. Dette er en viktig forutsetning for at organisasjonen oppnår den nødvendige slagkraft.

4.2 Modell for en ny øko-landsorganisasjon

Den nye øko-landsorganisasjonen som arbeidsgruppen foreslår presenteres skjematisk ved hjelp av to figurer. I figur 4.1 presenteres organisasjonens virkefelt, og i figur 4.2 dens oppbygning. Virkefeltet presenteres først fordi den virkeligheten som den nye organisasjonen skal virke i er der allerede. Denne virkeligheten danner grunnlaget for oppbygningen av organisasjonen.³

³ Organisasjonen er naturligvis én enhet, og presenteres i to figurer kun av hensyn til å gi leseren oversikt.

Figur 4.2 skisserer hvordan selve organisasjonen bør bygges opp, med lokale og regionale ledd samt en organisasjonsinndeling (administrativ) etter arbeidsoppgaver med interessefelt (tillitsvalgte representanter) for de ulike bransjer. Ansvarsfordeling, kommandolinjer og arbeidsoppgaver framgår av modellene.

En av hovedmålsettingene for arbeidsgruppens innstilling er å legge grunnlag for en ny landsorganisasjonen hvor medlemmene har stor reel styring over organisasjonen. Oppbygging av organisasjonsstrukturen må på en effektiv måte skape den tillit og nærhet mellom organisasjon og medlem som er nødvendig for at organisasjonen skal bli et effektivt virkemiddel for medlemmenes behov, og for at den kan bli representativ utad.

Organisasjonen skal samtidig være en selvstendig og handlekraftig enhet med et eget "indre liv" hvor enkeltmedlems- og fellesskapsinteressene har idémessige og praktiske behov som skal tilfredsstilles.

4.3 Medlemskap

Medlemsskapet blir direkte knyttet til landsorganisasjonen samtidig som det etableres regionlag av organisasjonen som velger regionale representanter som har stemmerett på landsmøtet. Slik får organisasjonen direkte medlemskap med indirekte valg og representasjon. Landsmøtet er åpent for alle medlemmer.

Arbeidsgruppen anbefaler at den nye organisasjonen skal ta over oppgavene til NØLL, ØkoProdusentane og NØU. I dette ligger også en intensjon om at den nye organisasjonen skal være et tilbud til disse organisasjonenes medlemmer. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at den nye organisasjonen er åpen for alle som kan støtte opp om de mål en har satt for organisasjonen og dens vedtekter.

Det er neppe hensiktsmessig å inkludere rene produsent og rene forbrukerinteresser i den samme organisasjonen i den betydning at forbrukerinteresser blir definert som det å ha tilgang på matvarer av best mulig kvalitet til lavest mulig pris samtidig som organisasjonen skal arbeide for best mulig økonomiske vilkår for produsentene.

På bakgrunn av disse presiseringene har en valgt å betegne medlemmer som ikke er produsenter for ikke-produsenter. Det er mange aspekt som ikke-produsenter og produsenter kan enes om, og arbeide sammen for å oppnå.

Forbrukerdeltakelse vil være en styrke for organisasjonen gjennom at en får en bredere plattform å arbeide ut i fra og at en får en viktig kanal for å fange opp tilbakemeldinger om hva forbrukerne er opptatt av. Engasjerte forbrukere er et aktivum ingen produsentorganisasjon bør neglisjere, det er imidlertid viktig å huske på at spredt forbrukerdeltakelse ikke sikrer noe representativt forbrukersyn.

Når det gjelder forholdet mellom forbrukerinteresser definert som en ren forbrukerinteresse og den nye landsorganisasjonen, tenker en seg at det kan opprettes ulike arenaer for et møte mellom de to interessene, for eksempel gjennom at det opprettes forbrukerforum eller at

organisasjonen møter slike interesser gjennom møter med organisasjoner som fremmer slike interesser.

Det presiseres at slike forbrukerforum og annen kontakt med forbrukerorganisasjoner ikke er til hinder for at den nye organisasjonen har ikke-produsenter som medlemmer så lenge disse slutter seg til organisasjonens formålsparagraf og målsettinger som beskrevet tidligere.

4.4 Styre

Sammensetningen av styret i den nye organisasjonen blir viktig, og det er to viktige hensyn som bør settes i fokus. På den ene siden bør styret ikke være så stort at det går utover handlekraft. På den andre siden må det være representativt nok til å kunne hevde interesser som gagnar alle i organisasjonen. Det er viktig å finne en balanse mellom disse to hensynene slik at organisasjonen effektivt kan fatte beslutninger på et bredt grunnlag.

Arbeidsgruppen foreslår følgende sammensetning av organisasjonens styre:

- 5 produsenter**
- 2 ikke-produsenter**
- 1 representant for Biologisk-dynamisk Forening**
- 1 representant for Forsøksringene innenfor økologisk landbruk**

For å sikre denne sammensetningen av styret, må det vedtektsfestet. For å sikre produsentinteressene bør et flertall være produsenter, men andre viktige grupper skal også være representert. At Biologisk-dynamisk Forening og Forsøksringene innenfor økologisk landbruk er foreslått representert i styret, er fordi dette er to organisasjoner den nye organisasjonen ønsker å samarbeide svært nær til. Det foreslås at disse organisasjonene selv velger sine representanter som får de to fristilte plassene i styret.

4.4.1 Styrets leder

Styrets leder blir øverste tillitsvalgte og skal lede organisasjonen mellom landsmøtene. Det er behov for en samlende leder for produsentmiljøet innenfor økologisk landbruk i Norge. En viktig og nødvendig effekt av en ny organisasjon er nettopp dette. Arbeidsgruppen mener lederen må spille en meget viktig rolle i organisasjonens etablering og videreutvikling. Lederen vil få store utfordringer med å være samlende innad for hele miljøet, samtidig som hun eller han skal profilere økologisk landbruk utad. Det blir derfor en viktig oppgave å finne en egnet person til denne oppgaven. Arbeidsgruppen mener lederen bør være ansatt i minst halv stilling.

4.5 Daglig leder/generalsekretær

Styret bør ansette en daglig leder/generalsekretær som organisasjonens administrative leder. Daglig leder/generalsekretær skal sammen med styreleder presentere organisasjonen utad samtidig som hun/han har ansvar for daglig drift og administrasjon av organisasjonen. Daglig leder/generalsekretær er også organisasjonens institusjonelle hukommelse og har ansvar for kontinuitet i organisasjonens policy og uttrykksform.

4.6 Administrasjon, avdelinger og arbeidsoppgaver

Arbeidsgruppen går inn for at organisasjonen ikke bare skal være åpen mot omverdenen, men også være inkluderende, og ha strukturer som muliggjør stillingstaken og handling basert på helhetstenkning. Dette forutsetter en ikke forbransjetung organisasjon der bransjer lett kan utvikle et konkurranseforhold seg i mellom. Likevel foreslås det at det blir opprettet bransjeavdelinger i organisasjonen, men at de blir underlagt én fagavdeling som tar seg av å fremme alle bransjenes sak. Hele organisasjonens arbeid foregår på to nivå.

4.7 Avdelinger og bransjer i organisasjonen⁴

I norsk landbruk for øvrig er organisasjonssituasjonen slik at det vanligvis er organisatoriske skiller mellom interesser på det politiske plan, med ulike faglag, på den ene siden og interesser på det produkt- og omsetningsrelaterte plan, med økonomiske samvirkeorganisasjoner, på den andre siden. Disse to plan eller sidene om man vil, har klart avgrensede oppgaver. Arbeidsgruppen har kommet fram til at det for det økologiske landbrukets vedkommende vil være mest hensiktsmessig med en organisasjon der begge disse plan er å finne i en og samme organisasjon.

En kan tenke seg organisasjonens oppgaver og mål både i forhold til ulike ledd i næringskjeden (jf. avdelinger i organisasjonen nedenfor) og i forhold til ulike bransjer (jf. bransjer i organisasjonen nedenfor). Mye taler for at det vil være enklere å ta utgangspunkt i ulike nivå i næringskjeden enn å ta utgangspunkt i bransjene når en bygger organisasjonen. Arbeidsgruppen mener slik sett at det er mer optimalt å konstruere en organisasjon ut fra ulike nivå i næringskjeden enn å ta utgangspunkt i bransjene. En bransjebygd organisasjon vil kreve større ressurser, og kan lett bli lite samlende og lite fleksibel. Det må likevel være en viktig oppgave for både markedsavdelingen og fagavdelingen å ha en tung forankring i bransjene som bør ha knyttet til seg tillitsvalgte faggrupper i arbeidet. En ser her for seg en matrise mellom organisasjonens administrative avdelinger og de tillitsvalgte faggruppene. Det understrekes også at representasjonsansvar overfor andre aktører (samvirkeorganisasjonene o. a.) fra de ulike bransjene bør ligge hos tillitsvalgte (fortrinnsvis produsenter) og ikke hos ansatte.

⁴ Se også avsnitt 4.13 angående arbeidsoppgaver i avdelingene.

En hovedoppgave for den nye organisasjonen blir å bygge relasjoner. En tenker seg følgende avdelinger i organisasjonen:

I. Administrasjonsavdeling (økonomi, organisasjon, o. a.)

II. Informasjon og samfunnskontakt (medlemsavis og fagblad, o. a.)

III. Markedsavdeling (logistikk)

IV. Fagavdeling med følgende bransjeseksjoner:

- Melk og meieriprodukter
- Kjøtt
- Egg og fjørfe
- Korn
- Grønt, frukt og bær
- Urter

Administrasjonsavdeling

Organisasjonen har en avdeling som tar seg av administrasjon og sekretærfunksjon, organisasjonens økonomi og organisatoriske oppgaver. Sistnevnte oppgaver vil handle mye om kontakt og koordinering mellom organisasjonens sentrale ledd og regionale og lokale ledd. Medlemskapsarbeid vil være sentralt.

Informasjon og samfunnskontakt

Avdelingen for informasjon og samfunnskontakt. Det er her arbeidet med å spre intern og ekstern informasjon foregår. I samfunnskontakt ligger det at en også skal drive politisk arbeid for å fremme økologisk landbruk. Arbeid med høringsdokumenter/uttalelser før jordbruksavtalen omkring tilskuddsordningene rettet mot økologisk drift (omlegging og driftstilskudd), samt virkemiddelbruken mot organisasjonene og prosjektene må her være viktig. Arbeid med regelverk opp mot Debio og departementet/forvaltningsorganene er også viktig i denne avdelingen. Det er viktig å merke seg at alle politiske spørsmål som har røtter i en bransje skal denne avdelingen ta seg av. Det må derfor være et spesielt samarbeid mellom denne avdelingen, markedsavdelingen og fagavdelingen når det gjelder politiske spørsmål. Viktige oppgaver må være bruk av media, samarbeide og kommunisere med landbruksmyndighetene og å arrangere/koordinere seminarer.

Markedsavdeling

Markedsavdelingen skal ta seg av omsetningsspørsmål i forhold til ulike produkter. Dette blir en viktig avdeling hva angår medlemmenes interesser i å fremme omsetning av økologisk produserte varer. Dette er en avdeling der funksjonen er å ta initiativ, knytte kontakter og vedlikeholde dem. Logistikk og samarbeid med markedsaktører og et eventuelt økologisk forretningsforetak for et nytt matvaremerke blir her viktig.

Fagavdeling

Fagavdelingen for bransjespørsmål får særlig ansvar for å samle og utvikle kunnskap og være et kompetanseledd for aktuelle spørsmål knyttet til de enkelte produksjonsgrenene. Fagavdelingen deles inn i bransjeseksjoner som dekker de aktuelle produksjonsgrenene. I tilknytning til de ulike bransjene bør det opprettes faggrupper med tillitsvalgte fra ulike fag-/bransjemiljøer som kan støtte ansatte i organisasjonen i å være pådrivere overfor omsetningstiltak. Fagavdelingen blir ansvarlig for produksjonsfaglige utredningsarbeid og

innhold i ulike avdelinger innenfor organisasjonen samtidig som avdelingen skal støtte og ivareta fagmiljøene i medlemsmassen.

4.7.1 Tillitsvalgte faggrupper

For å representere organisasjonen i ulike samarbeidsfora og utvalg er det viktig at organisasjonen har representanter fra de ulike produksjonene som er tillitsvalgte og som samtidig er utøvende innenfor de bransjene som de skal representere. Tillitsvalgte faggrupper i organisasjonen skal sikre medlemsinnflytelse og være en premissetter for organisasjonens administrasjon (markedsavdelingen og fagavdelingen) i dens daglige oppgaver.

4.8 Handlingsrom og arbeidsnivå

En tenker seg to arenaer for organisasjonens virkefelt (jf. figur 4.1). En kan gjerne omtale disse arenaene som to nivåer der det første nivået, nemlig **handlingsrommet** (nivå I) er der hvor den nye landsorganisasjonen gjennom felles dugnad kan være med å definere overordnede mål for økologisk landbruk. På det andre nivået, nemlig **arbeidsnivået** (nivå II) er de ulike tiltak og aktiviteter som foregår i en matrise der organisasjonens ledelse, administrasjon og tillitsvalgte fagpersoner, eventuelt sammen med et eget forretningsforetak møter ulike samarbeidsorganisasjoner. Nivå I legger forutsetningene for arbeidet i det andre nivå II.

Det vil være tale om innadrettet så vel som utadrettet arbeid på begge nivåene. Å knytte samarbeidsrelasjoner er meget viktig for å lykkes i arbeidet på begge nivå.

4.8.1 Nivå I

Et viktig formål med samarbeid på dette nivået, er å gjøre økologisk landbruk til en aktør som er med på å fastsette mål og politiske og økonomiske rammebetingelser for økologisk landbruk. Å være en aktør betyr at organisasjonen selv velger mål og verdier for økologisk landbruk, og at den har kunnskap om hvordan en kan gripe inn og vilje og evne til å bruke denne kunnskapen i faktisk samarbeid og derigjennom realisere de valgte målene og verdiene

På dette nivået arbeider en primært for å definere rammer og overordnede mål.

Man forholder seg fortrinnsvis til organisasjonenes styre og/eller de administrative ledelsene. Denne kontakten er mest mulig begrenset både i omfang og frekvens, hvor man konsentrerer seg om "hvorfor-spørsmål" og de store linjene i "hvordan-spørsmål". Dette skal sikre at det blir utviklet gode virkemidler som i neste omgang får oppfølging i form av konkrete tiltak. En viktig del av arbeidet er å sikre organisasjonen økonomisk og politisk handlingsrom. I arbeidet bør en etter behov, sikre grundig saksbehandling i form av å innhente høringsuttalelser fra ulike rådgivende grupper eller spesielle profesjoner. Nedenfor er satt opp noen organisasjoner som i særlig grad er "premissettere" og som det vil være

naturlig at organisasjonen samarbeider med:

I. Politiske aktører

- Storting v/Næringskomitéen
- Landbruksdepartementet
- Norges Bondelag
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag

II. Forvaltningsorgan

- Omsetningsrådet
- Landbrukstilsynet
- Landbruksbanken
- Landbrukssamvirkets felleskontor

III. Økologiske forvaltningsorgan

- Debio
- NORSØK

IV. Markedsaktører

- Tine Norske Meierier
- Norsk Kjøttvirke BA
- Bama Gruppen AS
- Norges kooperative Landsforening (NKL)

4.8.2 Nivå II

Arbeidet på nivå II går ut på å sette ut i livet de mål man har satt seg som følge av arbeidet på nivå I. Dette omfatter tiltak og prosjekter både på nasjonalt nivå og på regional- og lokalnivå. **Man forholder seg fortrinnsvis til organisasjonenes utøvende ledd.**

Det vil være naturlig med et bredt samarbeid med ulike nivå i aktuelle organisasjoner etter behov, i konkrete samarbeidsprosjekter, i ulike utvalg, etc. På nivå II er det naturlig å utdype i detalj "hvordan-spørsmålene" og gå nærmere inn på "når, hvor, og med hvem spørsmål". På dette nivået er det også naturlig etter behov å sikre grundig saksbehandling i form av å innhente høringsuttalelser fra ulike rådgivende grupper eller særlige profesjoner. Samarbeidspartene kan være en rekke ulike organisasjoner som foruten de som ble nevnt under nivå I, også kan være:

- **Forsknings- og kompetansemiljøer** (LFR, Planteforsk, Matforsk, o. a.)
- **Markedsaktører, grossister og butikker** (Godt norsk, Norsk gårdsmat, o. a.)
- **Innkjøpsforetak** (Felleskjøpet, bygdemøller, o. a.)
- **Forbrukergrupper og miljøorganisasjoner**
- **Norges Vel**

4.9 Tilsluttede organisasjoner og forholdet til dem

4.9.1 Biologisk-dynamisk Forening

Foreningen er en viktig ressurs innenfor økologisk landbruk. Foreningen har kanskje vært den viktigste drivkraften til at økologisk landbruk i Norge har vokst fram og den kompetanse og erfaringsbakgrunn foreningen besitter er viktige ressurser også for en ny landsorganisasjon.

Arbeidsgruppen mener at det ikke er nødvendig at Biologisk-dynamisk Forening nedlegges eller fusjoneres inn i den nye organisasjonen nå. Det må være opp til foreningen selv på et senere tidspunkt å vurdere om det er aktuelt å legge seg ned. Likevel mener arbeidsgruppen at den nye organisasjonen og Biologisk-dynamisk Forening har mye å vinne på et nært samarbeid.

Biologisk-dynamisk Forening har uttrykt ønske om å kunne komme med innspill, idéer og momenter for å bygge et best mulig fungerende økologisk jordbruk, ikke bare i Norge, men også globalt. (Demeter-merket er det merket som har størst utbredelse av alle godkjenningsmerker for økologisk produksjon i verden). Et slikt samarbeid ville kunne realiseres ved at foreningen innordner kontorplass i felles bygning med den nye organisasjonen. Det kan for eksempel være for en veiledningstjeneste i foreningens regi.

4.9.2 Økologiske Forsøksringer og Avdelinger

Arbeidsgruppen foreslår at forsøksringene innenfor økologisk landbruk ikke integreres i den nye organisasjonen før en eventuell avklaring med LFR og Landbruksdepartementet, og en konsekvensanalyse er gjennomført. Økologiske forsøksringer har på den ene siden ansvar for veiledning og forsøk i økologisk landbruk. På den andre siden er økologiske forsøksringer og avdelinger samtidig et betydningsfullt møtested på grunnplanet i det økologiske landbruksmiljøet. Derfor foreslår en at det opprettes et tett samarbeid med de Økologiske Forsøksringene for utveksling av synspunkt, informasjon og erfaringer samtidig som det utredes muligheter for samarbeid på medlems- og kontingentsiden da de Økologiske Forsøksringene i dag favner de aller fleste økologiske produsentene. Det vil være ønskelig at det oppnevnes en styrerepresentant fra forsøksringene innenfor økologisk landbruk til styret i den nye organisasjonen.

En bør vurdere om den nye organisasjonen kunne ha et sekretariatsansvar for Arbeidsutvalget i de Økologiske Forsøksringene, og derigjennom blant annet kunne bistå med gjennomføring av det årlige Fellesmøtet og andre "øko-miljø" rettede fellesarrangement, seminarer, etc.

Etter nærmere avklaring med LFR og landbruksmyndighetene, mener arbeidsgruppen at den nye organisasjonen bør sørge for at det utredes en ordning om felleskontingent for personer som ønsker både å være medlem i en økologisk forsøksring eller avdeling og den nye organisasjonen.

4.9.3 Andre organisasjoner innenfor økologisk landbruk

Arbeidsgruppen mener også at det vil være ønskelig med en nærmere tilknytning mellom den nye landsorganisasjonen og Debio og NORSØK. Med tilknytning mener man at det av hensyn

til å opprette en god kommunikasjon innenfor økomiljøet vil være ønskelig med en fysisk nærhet også til disse organisasjonene. Disse organisasjonene er formelt helt uavhengige av den nye landsorganisasjonen. De kan derfor gjerne være representert i den nye øko-organisasjonen for eksempel gjennom et representantskap eller et rådgivende organ. Dette vil fremme kommunikasjonen innad i miljøet samt at disse to organisasjonene kan skape en kontaktflate utad også via den nye landsorganisasjonen.

4.10 Merkeforvaltning med matvaremerket: Norsk Økomat

Arbeidsgruppen foreslår at den nye organisasjonen bør knytte til seg et foretak med ansvar for en matvaremerke.

Det foreslås å etablere et merke som kan kalles **Norsk Økomat**. Etableringen av et slikt merke bør tas opp i nær kommunikasjon med Debio og en bør ikke legge opp til noe som vil konkurrere med det etablerte Ø-merket. For eksempel kan en mulighet være å bruke sommerfuglen til ØkoProdusentane for et slikt formål.

Arbeidsgruppen peker på at Debio sitt Ø-merke er kontrollmerke for godkjenning av produksjonen og har således en del begrensninger i forhold til opphavsrett, markedsføring av produktene og i bruk på emballasje etc. Et eget merke for norsk økomat kunne derfor bidra til å sikre at produsentenes eierinteresser i et produkt kan ivaretas. Dette gjelder i forhold til importerte varer og i forhold til omsetningsaktører som ønsker å markedsføre norske økologiske varer under sitt eget varemerke.

Arbeidsgruppen foreslår derfor at det opprettes et foretak som skal ta seg av nevnte oppgaver, og som organisasjonen har kontroll med. Foretaket kunne kalles **Norsk Økomat BA**. Det er av hensyn til å oppnå et ryddig skille mellom en interesseorganisasjon sin idéelle formålsparagraf og en merkeforvaltning sin forretningsidé som formålsparagraf, at arbeidsgruppen foreslår at det opprettes et slikt foretak.

Prisforhandlinger i tilknytning til spesifikke produkt vil også kunne tillegges et slikt foretak.

Varemerkeforvaltning lanseres her bare som en idé. Om og på hvilken måte den skal utvikles videre, må være opp til organisasjonen selv bestemme.

4.11 Finansiering og økonomisk grunnlag for organisasjonen

En ny landsorganisasjonen kan ta utgangspunkt i finansieringsordningene til de organisasjonene som den avlaster. Dette vil gi en gevinst både hva gjelder besparelser i administrasjonskostnader, og når det gjelder en del overlappende prosjektarbeid. Arbeidsgruppen mener imidlertid at den nye landsorganisasjonen bør ha ambisjoner om konkrete synergieffekter der sammenslåing av kompetansen fra de ulike organisasjonene og

oppretting av et felles økologisk handlingsrom med andre aktører innenfor landbruket, setter den nye organisasjonen i stand til å overta deler av de virkemidlene som i dag disponeres av andre.

Selv om økologisk landbruk i Norge knapt har 2 % av arealet og derved representerer under 2 % av verdiskapingen i landbruket, utgjør dette over en milliard kroner hvis vi tar med verdien fra omsetnings-, foredlings- og salgsleddene. At kun en liten del av denne verdiskapingen når fram til forbruker som et produkt kunden er villig til å betale merpris for, er en stor utfordring. At Økologisk landbruk har potensiale til et omfang kanskje 10 – 20 ganger dette, er også en stor utfordring. Til sammen er dette utfordringer som norsk landbruk og økologiske produsenter ikke har råd til å la ligge uprøvd. Hvis 20 % av landbruket vårt var økologisk slik som i Danmark, og hvis en kunne ta ut en merpris på 25 %, ville dette innebære en økt verdiskaping (fram til sluttforbruker) på ca. 5-6 milliarder kroner eller 4-5 jordbruksoppgjør.

"Svært få trær vokser inn i himmelen". Ingenting kommer av seg selv, så det å kunne skaffe seg et godt økonomisk fundament og handlingsrom innenfor økologisk landbruk er viktig for å kunne forvalte og sikre de verdier som produseres. En ny økologisk landbruksorganisasjon som både skal skape den bevegelsen vi trenger i landbruket og i markedet, og samtidig skal ivareta en raskt voksende gruppe produsenters interesser, må nødvendigvis ha et rimelig solid økonomisk fundament.

I dag er det relativt stor politisk vilje til å støtte økologisk landbruk. Situasjonen for de fleste økologiske organisasjonene er at de er svært avhengige av offentlige tilskudd og støtteordninger for å drive sin aktivitet. I framtiden kan en ikke være sikker på at de faste støtteordningene som i dag gis til organisasjonene vil bestå, selv om det er mange gode grunner for det. Derfor bør en i større grad enn tidligere skaffe seg kapital mot betaling for oppgaver som organisasjonene utfører. Større vektlegging av egenfinansiering gjennom avkastning på verdiskaping, er strategisk viktig for en næring i vekst. Dette gir også økt handlefrihet innenfor den rammen som oppnås.

Da landbrukssamvirket ble etablert tidlig i dette århundre for å ivareta produsentenes individuelle og kollektive behov, valgte man å gå kollektivt inn for et trekk i varepris for den enkelte. Dette for at samvirkeorganisasjonen skulle kunne forhandle fram en bedre pris for sine medlemmer som igjen skulle gjøre det attraktivt å være med i samvirke. For å sikre omsetning samt å regulere markedet, ble de også etablert en omsetningsavgift på alle råvarer.

Landbruk som andre næringer, forurenser med blant annet avrenning fra dyrket mark og utslipp til atmosfæren. Gjennom internasjonale avtaler er Norge forpliktet til å redusere slike miljøbelastninger. Landbruk som annen virksomhet er pålagt avgifter på ulike produksjonsinnsatsfaktorer (sprøytegift, drivstoff, kunstgjødsel) som i særlig grad har negative miljøkonsekvenser. Disse miljøavgiftene skal blant annet gå til utvikling av nye produksjonsmetoder med mindre miljøskader.

Arbeidsgruppen mener det er viktig at en ny økologisk organisasjon sikrer seg et økonomisk fundament basert på de oppgaver den skal ivareta overfor sine medlemmer. Medlemskontingent, trekkordning på de økologiske produktene og tilbakeføring av noe av den omsetningsavgiften som blir innbetalt over de økologiske råvarene, må bli basis for egenfinansieringen. Videre er det riktig at organisasjonen får betalt for samfunnsoppgaver som den gjennomfører som for eksempel ved direkte tilskudd til utviklings- og

informasjonsprosjekt og/eller utvikling av alternative produksjonsformer. Slike oppgaver bør bli tilgodesett med tilbakeføring av miljøavgifter som landbruket selv er pålagt å betale.

I de to påfølgende tabellene sannsynliggjøres to ulike ambisjonsnivå for finansieringen av en ny øko-landsorganisasjon.

Tabell 4.1. Forventet produksjonsomfang av økologiske produkter i år 2000/2001.⁵

Produksjon	Volum	Enhet	Pr. Enhet	Trekk beløp	Omsetn avg/enh	50% av omsetn. avg.
Melk	20 000 000	Kg	Kr 0,05	1 000 000	0,24	2 400 000
Storfekjøtt	500 000	Kg	Kr 0,50	250 000	2,00	500 000
Sau/lam	500 000	Kg	Kr 0,30	150 000	2,50	625 000
Gris	100 000	Kg	Kr 0,20	20 000	3,00	150 000
Egg/fjørfe	1 000 000	Kr	1 %	10 000	2 %	10 000
Grønt/bær/urter	50 000 000	Kr	1 %	500 000	1 %	250 000
Sum prod. trekk og 50 % av omsetn. avgift				1 930 000		3 935 000

Tabell 4.2. Teoretisk finansieringspotensiale for en økologisk organisasjon.⁶

Inntekter	Høy Ambisjon	Egen-finansiering ⁷	Lav Ambisjon
Kontingent produsenter (2000x1000/1000x500)	2 000 000	60 % Egenfn. 25 % Egenfn.	500 000
Kontingent andre medlemmer	500 000		200 000
Salg varer/tjenester (medl. og markedsaktivitet)	2 000 000		500 000
Direkte prod. trekk og innbetalingsordninger	1 930 000		-
Omsetningsavgift tilbakeført (50% av innbet.)	3 935 000		-
Miljøavgift øremerket alternative produksjoner	2 000 000		-
Prosj. finans., sentr. BU-midl./landbr. Bank, o.l.	2 000 000		1 000 000
Direkte tilskudd til prosjekter (Jordbr.avt.)	4 000 000		1 000 000
Tilskudd til organisasjonsdrift (Jordbr.avt)	4 000 000		2 500 000
Disponibel til driftskapital og prosjekter	22 365 000		5 700 000

⁵ Beregningene bygger på et estimat av mulig kapitalavkastning med et produksjonstrekk på ½ - 1 % og tilbakeføring av 50 % av omsetningsavgiften. Volum for de ulike produksjonene er omtrentlige beregninger etter arealoppgaver fra Debio, produksjonsvolum fra Landbrukets Prissentral (LPC) og avlingsnivå og prisnoteringer fra ØkoProdusentane. Omsetningsavgiftene er innhentet fra omsetningsrådet.

⁶ Finansieringspotensialet er basert på en høy og en lav ambisjon, med og uten ordning med produksjonstrekk, omsetningsavgift, etc.

⁷ Egen finansiering angir hvor stor del av totalsummen som kommer fra produsentene og deres produkter henholdsvis med høy og lav ambisjon.

4.12 Regionale og lokale nivå i organisasjonen

Arbeidsgruppen mener at de regionale og lokale leddene i organisasjonen må være basis for dens virksomhet. Arbeidet som foregår på det lokale nivået i organisasjonen må prioriteres og gis stor oppmerksomhet når viktige valg skal gjøres. Det må være en nøkkeloppgave for den nye organisasjonen å oppnå en optimal, funksjonell og gjensidig kontakt mellom organisasjonens sentrale og regionale ledd som baserer seg på felles krav og tilpasning. Det er også viktig at en i etablering av en ny landsorganisasjonen tilpasser seg de regionale og lokale ledd som har vært etablert en tid enten som lokallag av en av de eksisterende organisasjonene eller som uavhengig frittstående organisasjon.

Spørsmålet om den regionale organiseringen av den nye landsorganisasjonen er komplisert og krever en skikkelig gjennomgang. Arbeidsgruppen foreslår at en deler inn Norge i 7 regioner med hvert sitt regionlag med egne vedtekter som ikke er i strid med landsorganisasjonens formål. Regionlagene velger representanter til landsmøtet. De syv regionene foreslås å være:

1. Akershus og Østfold
2. Telemark, Vestfold og Buskerud
3. Hedmark og Oppland
4. Agder og Rogaland
5. Hordaland og Sogn og Fjordane
6. Møre og Romsdal og Trøndelag
7. Nordland, Troms og Finmark

En slik inndeling har vært tatt opp i diskusjoner om organisering av andre deler av norsk landbruk. Arbeidsgruppen foreslår at det så snart som mulig etter at et interimsstyre for en ny organisasjon er på plass, opprettes interimsstyrer med representanter fra økomiljøet i hver region som for det første skal vurdere om størrelsen på deres region vil være funksjonell, og for det andre hvordan en kan lage en struktur i regionen for å tilknytte seg den nye landsorganisasjonen slik den skisseres i arbeidsgruppens innstilling. Det bør tas hensyn til allerede eksisterende økologiske produsentmiljøer, tradisjonelle geografiske skillelinjer og gjerne inndelinger hos andre organisasjoner i landbruket

Arbeidsgruppen foreslår at interimsstyret for den nye organisasjonen tar initiativet til slike møter i regionene, der en innbyr representanter fra økomiljøet, omsetningsledd og myndigheter til å opprette en slik regional arbeidsgruppe. Det er meget viktig med en nær kommunikasjon mellom de regionale interimsstyrene på den ene siden og det nasjonale interimsstyret på den andre siden.

Fordi en omorganisering er en prosess som tar tid, mener arbeidsgruppen at en grovt sett kan tale om to trinn i omorganiseringsprosessen. Det første trinnet er å få på plass det nasjonale nivået i organisasjonen. Det andre trinnet er å få på plass det regionale nivået i organisasjonen. En må sørge for en viss smidighet og evne til tilpasning i forbindelse med etableringen av organisasjonsstrukturen, og at mangler i forhold til regional organisering fra starten av ikke må bli et hinder for å få etablert det nasjonale nivået i organisasjonen.

Regionale ledd skal være bindeleddet mellom enkeltmedlemmet og lokallaget og landsorganisasjonen. Hovedoppgavene for regionlagene blir:

- Synliggjøre organisasjonens formål og sikre medlemsopplutning lokalt og regionalt
- Initiere, tilrettelegge for, støtte opp om og koordinere lokale tiltak og arbeider
- Ivareta medlemmenes interesser overfor styrende organ
- Drøfte regionale saker som skal opp til behandling i sentralorganisasjonen
- Bistå sentralorganisasjonen i utarbeidelse av handlingsplaner og gjennomføring av ulike tiltak og arbeider både sentralt og lokalt
- Bistå sentralorganisasjonen i ajourhold av medlemslister, kontingent og informasjon
- Formidle informasjon og følge opp vedtak i landsorganisasjonen
- Arrangere regionale årsmøter med valg av representanter til landsmøtet

Arbeidsgruppen foreslår derfor at alle medlemmer av NØLL, NØU og ØkoProdusentane overføres til den nye organisasjonen, dersom organisasjonene blir nedlagt på sine årsmøter.

4.13 Personalpolitikk i forhold til eksisterende organisasjoner og nye behov

Arbeidsgruppen foreslår at alle ansatte i de organisasjoner som blir nedlagt blir sagt opp. Et slikt likhetsprinsipp vil være det mest rettferdige. Videre mener arbeidsgruppen at interimstyret som blir opprettet etter eventuelle vedtak om nedleggelse av organisasjoner innkaller alle ansatte i berørte organisasjoner til samtaler slik at disse kan få anledning til å uttale seg i forbindelse med opprettelsen av den nye organisasjonen. Disse menneskene sitter inne med mye verdifull kunnskap, og det må være viktig at interimstyret kommuniserer med dem.

Når det gjelder ansettelse i den nye organisasjonen, mener arbeidsgruppen at en bør starte noe forsiktig når det gjelder antall ansettelse. Likevel anbefales det å ansette omkring 9 personer fra starten av.

En anbefaler å ansette følgende personell:

- ½ - 1 stilling: Leder/styreleder
- 1 stilling: Generalsekretær/daglig leder
- 1 ½ stilling: Administrasjon
- 2 stillinger: Informasjon og samfunnskontakt
- 1 stilling: Markedsavdeling og logistikk
- 1 stilling: Fagavdeling for bransjene
- 1 stilling: Medlemsavis og fagblad (underlagt avdeling for informasjon og samfunnskontakt)

Leder/styreleder

Å ansette en god leder som kjenner økomiljøet og som kan være samlende og egnet til å presentere økologisk landbruk utad må være meget viktig. Det er organisasjonens landsmøte som velger og samtidig ansetter denne personen.⁸

Generalsekretær/daglig leder

Generalsekretær/daglig leder er organisasjonens øverste administrative leder.⁹

Administrasjon

De ansatte i administrasjonen vil få ansvar for en rekke oppgaver som: administrasjon, sekretariat, økonomi, personellansvar, kontorledelse og oppfølging av regionlag, lokallag og enkeltmedlemmer. Administrasjonsavdelingen bør i tillegg til en hel stilling også en halv stilling som kontormedarbeider.

Informasjon og samfunnskontakt

Stillingsinnehavere ved avdeling for informasjon og samfunnskontakt vil få ansvar for informasjonsformidling og kontakt med media. Avdelingsansvarlig har ansvar for organisasjonens profil utad og må arbeide nært i samarbeid med Generalsekretæren og med ansvarlig redaktør i medlemsbladet.

Markedsavdeling og logistikk

Arbeidsoppgavene innenfor marked og logistikk blir knyttet til å skape og utvikle et marked for økologiske matvarer. I dette ligger å sikre jevn tilgang og sikker avsetning på slike varer, samt å legge til rette for hensiktsmessige varelinjer (logistikk) mellom økoprodusenter og salgslodd for å få god balanse mellom tilbud og etterspørsel. God kjennskap til produsentmiljøene og markedsaktørene samt markedsfaglig kompetanse er viktig. Nært samarbeid med avdelingen for informasjon og samfunnskontakt og med fagavdelingen for bransjene er nødvendig og viktig i markedsarbeidet.

Fagavdeling for bransjene

Arbeidsgruppen foreslår at det i første omgang ansettes en person med urtefaglig kompetanse i fagavdelingen for bransjene. Dette fordi urter er en bransje der en er godt i gang med å formidle omsetning gjennom en etablert markedsaktør, nemlig Norsk Øko-Urt BA. Dette bringer med seg nyttige erfaringer som kan komme godt med for utvikling av omsetningsmodeller også for andre bransjer. Avdelingen skal også initiere og koordinere bransjefaglig arbeid også for øvrige produktgrupper og bransjer. Det bør derfor være en løpende vurdering av ansettelsesbehovet. Bransjeavdelingen skal videre koordinere arbeidet til de tillitsvalgte i faggruppene. Faglig veiledning innenfor urtesektoren vil også bli lagt til denne avdelingen.¹⁰

Medlemsavis og fagblad

Når det gjelder stillingen knyttet til medlemsavis og fagblad, menes det å ansette en redaktør som skal redigere medlemsavisen og legge til rette for faglige innlegg til denne.

Arbeidsgruppen foreslår at det må utarbeides stillingsbeskrivelser og at stillingene utlyses slik at tidligere ansatte i nedlagte organisasjoner så vel som andre kan søke på stillingene.

⁸ Se avsnitt 4.4.1.

⁹ Se avsnitt 4.5.

¹⁰ Urtefaglig veiledning er foreløpig ikke særlig godt utbygd innenfor de økologiske forsøksringene. Denne oppgaven må derfor overtas av den nye organisasjonen dersom NØU velger å gå inn i den.

4.14 Lokalisering

Det er enighet om at organisasjonens hovedkontor bør ligge i Oslo.¹¹ Arbeidsgruppen mener Oslo er et viktig sted når det gjelder plassering av hovedadministrasjonen fordi mange viktige aktører som organisasjonen bør opparbeide nær kontakt med også er lokalisert der (samvirkebedrifter, omsetningsledd, myndigheter, media, etc.). En plassering i en stor by har et visuelt aspekt som gir økologisk landbruk et vindu utad mot samfunnet.

Som det er pekt på tidligere i innstillingen (jf. avsnitt 3.4 og 4.9.3) mener arbeidsgruppen at økomiljøet har mye å vinne på å tilstrebe løsninger med samlokalisering med andre organisasjoner innenfor økologisk landbruk - på nasjonalt så vel som på regionalt nivå. På regionalt nivå kan en kontakte, etablerte økomiljø, FMLA, o. a. for å leie kontorlokale.

4.15 Medlemsavis og fagblad

Arbeidsgruppen foreslår å effektivisere tidsskriftene innenfor økologisk landbruk. En foreslår å lage en ny avis for økologisk landbruk med tidsskriftsinnlegg. Navnet på avisen kan avhenge av navnet på organisasjonen, men kunne for eksempel kalles: **Norsk Økologisk landbruk**. Her må det avklares med de Økologiske Forsøksringene og deres medlemsblad (Økologisk Landbruk) om navnebruk og om mulig samarbeid med alle øko-organisasjonene om utgivelse av et evt. felles fagblad/tidsskriftsinnlegg eller innlegg av ulike blad i en slik ny avis.

¹¹ ØkoProdusentane har fått i hende et godt tilbud om lokaler sentralt beliggende i Oslo.

4.16 Vedtekter for den nye landsorganisasjonen¹²

§ 1 ORGANISASJONENS NAVN

X¹³

§ 2 FORMÅL

X er en organisasjon som skal arbeide for å styrke det økologiske landbruksmiljøet i Norge gjennom å sikre best mulig rammevilkår for et økologisk landbruk som gir forsvarlig driftsgrunnlag for produsentene. Videre skal X arbeide for at hele landbruket utvikler seg mest mulig i samsvar med mål og idégrunnlag i økologisk landbruk. Det skal arbeides i forhold til følgende punkter for å oppnå dette:

- Bedre rammevilkårene for økologisk landbruk
- Bedre omsetning og markedsadgang for økologiske landbruksprodukter
- Spre informasjon om økologisk landbruk
- Fremme rekruttering til økologisk produksjon
- Tale økologisk landbruk sin sak overfor myndigheter og samfunn
- Høyne kunnskaps- og kompetansenivå om økologiske produkter hos produsenter og forbrukere

§ 3 MEDLEMSSKAP

Alle som slutter seg til formålsparagrafen kan være medlemmer av X mot å betale den årlige kontingenten. Som medlem får en organisasjonens tidsskrift. Medlemsskapet er personlig.

§ 4 REGIONLAG

Regionlag av X er samling av medlemmer i den aktuelle regionen av landet som har fått sine vedtekter godkjent av landsstyret i X. Regionlaget skal således ha egne vedtekter som ikke er i strid med X sine formål. Regionlaget velger representanter til landsmøtet.

§ 5 LANDSMØTET

Landsmøtet er X sitt høyeste organ og avholdes i første kvartal hvert år. Styret har ansvar for å innkalle til landsmøte med tre ukers varsel. Sakspapirer må være utsendt senest to uker før landsmøtet holdes. Landsmøtet er åpent for alle medlemmer, men det er de valgte medlemmene fra regionlagene som har stemmerett. Det velges to medlemmer fra hvert fylke.

Landsmøtet velger landsstyre på 9 representanter som skal ha følgende sammensetning: 5 produsenter, 2 ikke-produsenter. Biologisk-dynamisk Forening og Forsøksringene innenfor økologisk landbruk utnevner hver sin representant til landsstyret. Med produsent menes de

¹² Dette er et utkast til vedtekter som må vurderes på et stiftelsesmøte.

¹³ Arbeidsgruppa foreslår at NØLL, NØU og ØkoProdusentane foreslår navn på den nye organisasjonen.

som er registrert i Debio. Landsmøtet skal tilstrebe at landsstyret får en bred faglig og geografisk representasjon. Det er valgnemnda sitt ansvar at slik representasjon blir foreslått.

Landsmøtet skal:

1. Velge møteleder, møtesekretær og to til å underskrive protokollen.
2. Behandle årsmelding og revidert årsregnskap
3. Vedta årlig kontingent
4. Vedta handlingsplan og budsjett for neste år
5. Holde valg til:
 - Leder for landsstyret som velges hvert år.
 - Styremedlemmer som velges for 2 år om gangen, og varamedlemmer i nummerrekkefølge som velges for 1 år om gangen
 - Nestleder
 - Revisor
 - Valgnemnd på tre representanter der én skiftes ut hvert år
 - Aktuelle utvalg og råd
6. Behandle andre saker nevnt i innkallingen

Det kan innkalles til ekstraordinært landsmøte når minst to regionlag eller et flertall i landsstyret ønsker det (minst 5 styremedlemmer).

§ 6 LANDSSTYRET

Landsstyret er X sitt høyeste organ mellom landsmøtene. Landsstyre skal lede organisasjonen i samsvar med vedtektene og vedtak fattet på årsmøtet. Landsstyret har ansvar for X sin kontinuerlige drift med blant annet personalansvar og ansvar for å velge representanter til arbeidsgrupper, råd og utvalg.

Landsstyret holder møte når lederen og ett av styremedlemmene, eller når tre styremedlemmer finner det nødvendig. Minst 6 av landsstyremedlemmene må være til stede for at styret skal være beslutningsdyktig. Ved stemmelikhet har lederen dobbeltstemme.

Landsstyrets leder og generalsekretær/daglig leder kan forplikte organisasjonen ved sin underskrift. Styret kan meddele prokura.

§ 7 LEDELSE

Lederen for landsstyret er X sin øverste leder mellom styremøtene. Lederen skal ha minimum 50% stilling og ha kontor plass ved X sitt hovedkontor.

Lederen skal som øverste tillitsvalgte for X ivareta alle nødvendige oppgaver i samarbeid med generalsekretær/daglig leder.

Generalsekretær/daglig leder er X sin øverste administrative leder.

§ 8 KONTINGENT

X har en grunnkontingent for alle medlemmer. I tillegg kommer en produksjonsavhengig kontingent for produsenter.¹⁴

§ 9 VEDTEKTSENDRINGER

Vedtektsendring kan skje med 2/3 flertal på landsmøtet. Landsstyret eller regionlag kan fremme saker om vedtektsendringer. Forslag om vedtektsendring skal sendes landsstyret senest 15. januar.

§ 10 OPPLØSNING AV X

X kan oppløses ved 3/4 dels flertall på landsmøtet pluss simpelt flertall på ekstraordinært landsmøte.

¹⁴ Det vil bli utredet muligheter for kollektivt medlemskap etter bestemte avtaler med produsenter som er medlem i en forsøksring innenfor økologisk landbruk.

Kapittel 5

Iverksetting av den nye organisasjonen

Arbeidsgruppen mener det er meget viktig at det opprettes en gruppe personer som umiddelbart etter at denne innstillingen er lagt fram trer sammen for å følge opp anbefalingene i innstillingen. En ber om at styrene i de ulike organisasjonene som er representert i arbeidsgruppen oppretter en slik oppfølgingsgruppe snarest mulig. Det vil være naturlig at det er de samme personene som sitter i Arbeidsgruppen for organisering av økologisk landbruk som blir representanter i den nye gruppen som foreslås kalt: **Oppfølgingsgruppen for ny organisering av økologisk landbruk.**

Informasjon om de konklusjoner som arbeidsgruppen har kommet fram til skal være så åpen som mulig innad i miljøet og utad overfor organisasjoner rundt og samfunnet ellers. Likevel, i en så viktig sak som denne, er det arbeidsgruppens klare oppfatning at en må sikre seg at innholdet i den fremlagte innstillingen blir kommunisert mest mulig i samsvar med intensjonene som ligger bak den. Dette setter store krav til strategi i forhold til;

I. Hvilke kommunikasjonsmål arbeidsgruppen har

II. Hva slags budskap man ønsker å gi

5.1 Presentasjon overfor organisasjonene

Det er oppfølgingsgruppen som må få i oppdrag å følge opp presentasjonen av innstillingen, på de ulike arenaer dette bør skje. Det er viktig at innstillingen blir presentert på et møte der alle organisasjonene i økomiljøet blir innbudt. Til dette møtet, som innstillingen blir offentliggjort på, skal alle berørte organisasjoner innenfor økomiljøet innbys. Innbydelse til presentasjonen vil bli sendt ut til organisasjonene. I forbindelse med presentasjonen bør det utarbeides faktaarak som beskriver hovedbudskapet i innstillingen til arbeidsgruppen;

Hvorfor det er behov for en ny organisasjon, hvordan denne er tenkt utformes og hva som skal skje i tiden frem til årsmøtene. Dette materialet bør alle organisasjonene som har deltatt i arbeidsgruppen distribuere til sine region- og lokallag. Innstillingen bør også presenteres overfor de respektive styrene i de ulike organisasjonene, helst i forkant av en offentliggjøring. Videre skal innstillingen presenteres på årsmøtene til NØLL, NØU og ØkoProdusentane som er planlagt å bli avholdt i mars 2000.

I mandatet til arbeidsgruppen heter det at Økologisk Fellesråd må holdes orientert. Det vil være naturlig å drøfte oppfølgingen av innstillingen fra arbeidsgruppen på møte i Økologisk Fellesråd i januar 2000.

5.2 Oppfølging av innstillingen

Den praktiske oppfølgingen av innstillingen, det vil si arbeidet med å etablere den nye organisasjonen, kan først starte dersom årsmøtene i de ulike organisasjonene slutter opp om de anbefalinger innstillingen gir. Etter et vedtak om nedleggelse av en organisasjon, må det utnevnes representanter til et interimsstyre som får i mandat å legge til rette for iverksetting av den nye organisasjonen. En foreslår at hvert årsmøte som vedtar nedleggelse av sin organisasjon utnevner representanter til et slikt interimsstyre. Arbeidsgruppen foreslår at interimstyret får 9 representanter. Det foreslås at hvert årsmøte der det er aktuelt, utnevner to representanter, at de to organisasjonene som er foreslått å få styreverv i organisasjonen (Økologiske Forsøksringer og Biologisk-dynamisk Forening) får hver sin representant og at de regionale organisasjonene utnevner en representant til interimstyret.

I forbindelse med at sammenslåing blir sak på årsmøtene til NØLL, NØU og ØkoProdusentane i 2000, bør hver av disse organisasjonene saksforberede hva en skal gjøre med sine ansatte og med lokalene som organisasjonen disponerer - dersom det blir vedtak om sammenslåing. En slik saksforberedelse i hver organisasjon er det naturlig at foregår i nært samarbeid med oppfølgingsgruppen for organisering av økologisk landbruk som ble introdusert foreslått først i dette kapitlet.

Det bør tilstrebes en god kommunikasjon mellom oppfølgingsgruppen og et eventuelt interimsstyre slik at overgangen mellom de to fora og det videre arbeidet med å etablere den nye organisasjonen blir godt fundert på de forutgående prosessene.